

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

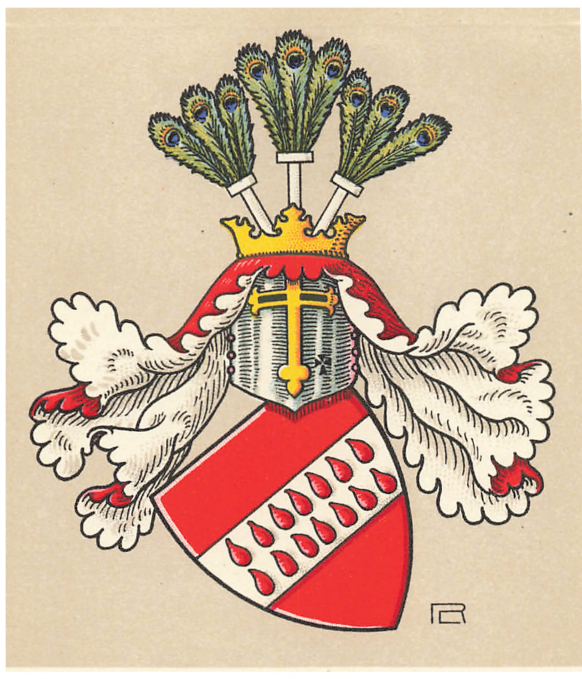
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÆTTEN
VON KOSS

OSLO 1938

VON KOSS

**I det genealogiske skjema betegner
tallene generasjonene og bokstavene
generasjonens medlemmer.**

Allerede i 1789 utkom i Rostock «Genealogische Nachrichten von der adelichen Familie von Koss», et opus i folioformat på 74 sider og i «Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser», Deutscher Uradel, for 1929 og senere utgaver finnes inntatt stamtavle over denne ætt med den norske linje omfattende de siste ca. 650 år.

Ætten er av Mecklenburgsk uradel og dens første kjente navnebærer er Hermann Coz, ca. 1230, til Hermannstorf i hertugdømmet Sachsen-Lauenburg, hvor han hadde halve tienden av hele landsbyen, og til Lüttow i grevskapet Schwerin, hvor han hadde jordegods i len av biskopen av Ratzeburg. (Mecklenburgisches Urkunden Buch, 1 bind, nr. 375, side 365 og 366.)

Før folkevandringenes tid var Mecklenburg bebodd av germanske stammer, men omkring år 600 e. Kr. blev landet besatt av venderne. Etter århundrelange kamper blev venderne overvunnet av Karl den Store, og endelig i 1160 fullendte Henrik Løve av Sachsen Mecklenburgs innlemmelse i det tyske kulturområde. Den siste frie obotritfyrste var Niklot. Etter hans stamsete Milikenberg syd for Wismar har Mecklenburg fått sitt navn. Niklots sønn Pribislaw, stamfar til det senere Mecklenburgske fyrstehus, lot sig døpe og fikk i 1167 som Henriks vasall sin fars jordegods tilbake med undtagelse av grevskapet Schwerin. Den politiske underkastelse blev etterfulgt av en fullstendig germanisering av Mecklenburg, først i grevskapet Schwerin og senere i de vendiske fyrsters landområde.

Mecklenburg utviklet sig til en av de ledende makter i Nord-Tyskland og forøket sitt landområde i 1292 med Stargard og i 1348 med grevskapet Schwerin. På denne tid var Rostock og Wismar blandt de betydeligste av Hansestedene. Fra 1520 av skilte landene Schwerin og Güstrow sig mere og mere fra hinannen og i 1621 blev de endelig delt i hertugdømmene Mecklenburg-Schwerin — og Mecklenburg-Güstrow.

Stenderne, som kunde føres tilbake helt til det 13. århundre, bevarte landets enhet mot fyrstene og ifølge en stenderbeslutning av 1. august 1523 i Rostock fikk hele Mecklenburg en felles landdag. Denne stenderbeslutning var grunnlaget for den store Mecklenburgske landunion og blev undertegnet av ridderskapet og ca. 300 deputerte fra byene. Blandt ridderskapet var såvel brødrene Vicco og Henrik v. Koss til Teschow og Tessin, fettere av Achim v. Koss, side 17, som Martin v. Koss, en bror av samme Achim.

Hvorvidt ætten er av vendisk eller germansk opprinnelse lar sig vanskelig med sikkerhet påvise. I sin «Wendische Zu- und Familien-Namen» antar Witte navnet Coz som værende av vendisk opprinnelse og oversetter det på tysk med Amsel (svarttross). Mecklenburgisches Geheimes- und Haupt-Archiv, Schwerin, anser derimot dette betenkelig, da navnet Coz først forekommer i det tyske grevskap Schwerin, men først senere i 1276 i de vendiske fyrsters landområde Werle, som lå om Güstrow, Waren og Röbel. Navnet Coz lar sig likeså godt forklare som tysk, f. eks. gammelhøytysk Chozzo, kappe, dekke av tykk ull. Dessuten var nesten hele adelen fra kolonisasjonstiden av tysk opprinnelse.

I tidens løp er ættens navn blitt skrevet på forskjellig måte, like fra de første kjente former som Coz og Cotz til v. Koss i våre dager.

I Mecklenburg besatt ætten v. Koss i århundrenes løp adskillig jordegods som Teschow, Cammin, Kätwin, Kossow, Mirendorf og Deperstorf i amtet Güstrow, Viltz og Tessin i amtet Gnoien, Poppendorff i amtet Lübz samt bruksrett til diverse andre, ialt omkring tyve godser.

Fig. I. viser det første kjente våbenskjold, som ridderne v. Koss brukte og som også finnes på gravstenen i Cammin kirke, se side 13. Fig. II. viser det segl som blev benyttet av Hermann v. Koss til Teschow, side 16, da han i 1422 bevidnet et forlik mellom Hans v. Rammelsberg og byen Rostock. Fig. III. viser Vicco v. Koss' segl fra 1528. Vicco var en bror av tidligere nevnte Henrik v. Koss.

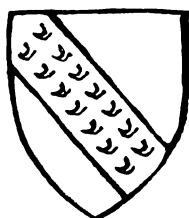

Fig. I.

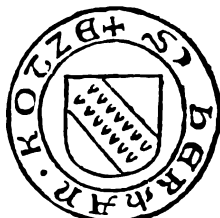

Fig. II.

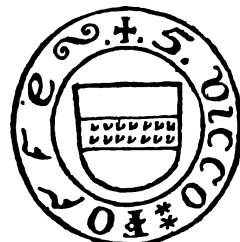

Fig. III

Ættens våben, som det brukes idag og som avbildet foran på side 5 i gammelgotisk stil, viser i rødt felt en sølvbjelke med fjorten røde blodsdråper i to rekker, syv under syv; på hjelmen tre sølverne pilegrimsstaver, som hver igjen bærer tre naturfarvede påfuglfjær; hjelmklædet i rødt og sølv.

Våbenet symboliserer Det hellige Blod og valfarter til Det hellige Land. Det er således meget mulig at medlemmer av ætten har deltatt i den store valfart som grev Henrik av Schwerin foretok til Jerusalem i 1220, ledsaget av mange riddere og adelsmenn for å erobre Den hellige Grav, og noen av dem har visselig stått under fanene «Herrens Stridsmenn» og blitt riddere av Den hellige Grav.

I et diplom av 14. oktober 1271 optrer *Hermann Coz* som vidne ved den bekreftelse fyrst Nicolaus av Werle med konsens av sine sønner Henrik og Johan gir bøndene i Kätwin på besiddelsen av deres jord på samme betingelser som tidligere. Diplomet er trykt i «Meklenburgisches Urkundenbuch», 2. bind nr. 1235 og lyder således:

Nicolaus dei gracia dominus de Werle omnibus presens uisuris salutem in perpetuum. Nouerint uniuersi, tam posteri, quam presentes, qui hanc paginam susceperint perlegendam, quod nos dilectis ciuibus nostris in uilla Kotheuinne commorantibus de bona nostra uoluntate et dilectorum filiorum nostrorum Henrici et Johannis dominorum de Werle consensu agros suos sub eisdem terminis, quibus habent et hactenus habuerunt, dimisimus perpetuo possidendos. Nolumus enim, ut ipsis agri eorum aliquo distributionis funiculo ulterius parciantur. Vt igitur huiusmodi factum stabile perseueret, et ne possit a nostris successoribus succedente tempore dubitari, appensione sigilli nostri duximus roborandum. Testes huius rei sunt: milites Jo[hannes] de Cropelin, Henricus de Cremon, Razlaus Stanghe, Jo[hannes] de Oldenstat, Heynricus de Colonia, Jor[danus] et Gher[ardus] fratres domini de Cropelin; famuli : aduocatus de Gustrowe Heynricus, Herman Coz, Conradus de Brochusen, iuuenis Stanghe, Jo[hannes] Kabolt. Acta sunt hec anno domini M^oCC^oLXX^oI, Datum de manu Godefridi prepositi Gustrowensis, in die sancti Calixti.

Som det vil sees anføres i diplomet først en rekke riddere (militar) og derefter fem knaper (famuli), av hvilke den første er kommandanten i Güstrow, den neste Hermann Coz. Ikke meget senere er Hermann Coz blitt *ridder*, hvilket vil fremgå av følgende diplom av tiden omkring 1274, trykt i samme kildeskrift, 2. bind nr. 1350, hvorved fyrstene Nicolaus, Henrik og Johan av Werle lar sitt ridderskap gå i borgen for sine forpliktelser overfor hertugene Albrecht og Johan av Braunschweig:

Nos dei gracia Nicolaus, Hinricus et Johannes domini de Werle recognoscimus et tenore presencium vniuersis cupimus esse notum, quod, sicuti nos super hiis et cum illustribus principibus Alberto et Johanne ducibus de Brunswic, necnon nobili viro dilecto auunculo nostro Helmoldo comite de Zwerin placitauimus, firmiter obseruandis promissimus fide data, promiserunt nobiscum milites nostri, quorum nomina subsecuntur, tali condicione adiecta, quod, si aliquis istorum militum moreretur, alium eque dignum infra duos menses tenemur substituere loco sui: Nicolaus Hane, Conradus Berchane, Johannes de Duzin, Hermannus de Lesten, Martinus de Britzekowe, Hinricus Kabolt, Hinricus de Cremvn, Johannes de Cropelin, Hinricus Grube, Johannes Kabolt, Machorius de Cene, Johannes de Belin, Hinricus de Vlotowe, Gerhardus de Cremvn, Arnoldus Brusehauere, Razlauus Stagge, Gerhardus Ketelhut, Nicolaus Friso,

Nicolaus de Roggelin, Hinricus de Hagen, Johannes Barolt, Rolandus de Hagenowe, Bernardus de Hakenstede, Bordeke de Kalende, Reinbernus de Stocvlete, Hermannus et Marquardus dicti Coz, Hinricus Luch, Deneke de Cropelin, Deneke de Woltzin, Nicolaus de Bruseviz, Adam et Johannes de Corin, Johannes Nordman.

To år senere fikk Hermann Koz, som nu også kalles vasall og således på forhånd var forlenet av fyrst Henrik av Werle, ved brev av 4. oktober 1276 ytterligere godsene Teschow og Kossow i forlening. Dette diplom er trykt i nevnte kildekrift, 2. bind nr. 1409, og lyder således:

Henricus dei gracia dominus de Werle vniuersis Christi fidelibus salutem in domino. Quoniam hominum labilis est memoria, oportet ea, que geruntur, ad perpetuam rei memoriam scriptis autenticis roborari. Notum igitur esse volumus tam presentibus, quam futuris, quod nos dilecto nobis vasallo Hermannno Koz suisque veris heredibus omnia bona in villis videlicet Teskow et Cotzow vna cum stagno, quod fluit inter villam Teskow et villam Kemmyn medio, cum ipsius incurso et excursu ac eius quolibet fundo, cum prato, quod extendit se super riuulum Rekeniz, atque cum lignis ipsum pratium circumcirca iacentibus, ac eciam viis ex curia Thessekowe ad ipsum currentibus ac omnibus et singulis attinenciis, provt in suis terminis continentur, ac cum hoc precariam quatuor mansorum in villa Cotzow et eosdem mansos liberos ab omni seruitio, quod vulgariter dicitur vnplicht, contulimus in pheidum cum omni iure perpetuo possidendum, ipsumque cum quodam annulo aureo de eisdem manualiter inuestiuimus, subsecuto pacis osculo ac recepto ab eodem fidelitatis homagi[o] per interpositum iuramentum. Ne autem super eo apud posteros dubietatis aut calumpnie scrupulus oriatur, presentes litterates eo (!) nostri sigilli testimonio roboramus. Testes huius rei sunt: Conradus de Wyck, Gerhardus de Rostock, Hermannus dictus Mosteke, Hermannus de Hakenstede, Lambertus de Calend[is], Thidericus dictus Borzscel, Echehardus et Herderus de Kemmyn, milites, et alii quam plures fide digni, ad premissa specialiter vocati et rogati. Datum in domo dotis oppidi Swan, anno domini M^oCC^o quinquagesimo sexto, dominica prima post festum Michaelis archangeli gloriosi.

Det vil sees at diplomet er datert 4. oktober 1256, men her må i dateringen være innkommet en feil, «quinquagesimo» for «septua-

gesimo», hvad meget lett kan være skjedd, idet diplommet er trykt efter en i 1597 tatt avskrift av den senere forkomne original. Saken er nemlig at fyrst Henrik av Werle ikke på egen hånd kunde gi noget forleningsbrev i 1256, idet han på den tid delte myndigheten med fyrstene Nicolaus og Johan (konfr. diplommet av 1274), men eneretten fikk han først i 1277, i hvilket år de sistnevnte fyrster avgikk ved døden, og han kan da tenkes å ha utøvet myndigheten under de to kollegers sykdom i 1276.

Sluttelig skal meddeles et diplom av 25. januar 1349, hvorved *Gerhard Cosz* og dennes sønner Hermann og Gerhard Cosz til Parchim får pant i 2 gårder i landsbyen Stralendorf ved Parchim av fyrstene Johan og Nicolaus til Werle(-Goldberg), trykt i nevnte kildeskrift, 10. bind nr. 6916:

Nos Johannes et Nicolaus eiusdem filius, dei gracia domini de Werle, coram vniuersis et singulis presentibus lucidius vna cum nostris heredibus et successoribus profiteamur, quod ex instinctu nostrorum fidelium et mera deliberacione prehabita obligauimus presentibus et obligamus iusto obligacionis tytulo prouidis viris Gherardo seniori, Hermanno presbitero et Gherardo layco, fratribus, dicti senioris Gherardi filiis, dictis Cosz, in Parchem eorumque veris heredibus duos mansos in campis ville Stralendorpe locatos, quos pro tempore villanus dictus Rutynck coluit, cum omni iure, fructu et vtilitate, excepto frumento canum, quod proprie dicitur hundecorn, nobis in dictis mansis reseruato, in siluis, campis, pratis, aquis, lignis, sespitibus, et cum omnibus vsufructibus, prout in suis terminis seu distictionibus continentur, pro centum marcis slauicorum denariorum nobis expedite pagatis, prout dictos mansos possedimus et habuimus, perpetuis temporibus possidendos, donec predictis aut eorum heredibus centum marcas slauicas expedite pagauerimus. Cum autem in festo beati Johannis baptiste centum marcas slauicas predictis Gherardo suisque filiis aut eorum heredibus sufficienter persoluerimus, extunc in festo beati Michaelis continue subsequenti pactum cum precaria dictorum mansuum semel pacifice subleuabunt, quo habito uel quibus dicti mansi ad nostram possessionem libere reddibunt. Nolumus eciam per nostros aduocatos aut officiales aliqua seruicia de dictis mansis medio tempore postulare et ab omni impeticione disbrigare et contra omnia et singula premissa non contrafacere publice uel occulte, quod presentibus promittimus ratum et firmum seruari. In testimonium premissorum sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Parchem, anno domini M^oCCC^oXL^o nono, in die conuer-

sionis beati Pauli, presentibus domino Godfrido plebano ecclesie Georgii ibidem, Johanne de Plesse, Johanne Vos, militibus, Dancquardo et Johanne Gusteuel fratribus et famulis nostris fidelibus.

Kirkelandsbyen Cammin, hvortil navnet v. Koss i lang tid var knyttet, ligger 7 km. nordenfor byen Laage og nevnes tidligst i et gavebrev av 1226, hvorved fyrst Henrik av Rostock skjenker 4 gårder til Güstrow domstiftelse, en donasjon som siden blev for-

Gravsten, ca. 1400, over ridder Johannes v. Koss i Cammin kirke¹.

øket både av fyrster og biskoper. Herrene til Cammin var på hin tid fyrstelige vasaller. I 1319 opplyses at klostret Sonnenkamp eller Neukloster var tillagt ikke ubetydelige rettigheter i Cammin, og i 1347 optrer en adelsmann Hoppe til Cammin som vidne i en sak vedkommende den nærliggende landsby Prangendorf. Hoppes siste agnatiske ætlinger, Henrik Hoppes to døtre, overdrog den eien- dom på 4 gårder og 7 kvartgårder, som faren hadde fått i forlening i 1487 av hertugene Magnus og Balthazar, til landråd Diderik Bever- nest. Denne overdrog igjen godset til hertugelig råd *Achim v. Koss* på Teschow med hertugene Henrik og Albrechts konsens av 1516. Her- rene v. Koss blev sittende på Cammin til 1667. I dette år døde Johan v. Koss, og hertug Gustav Adolph av Mecklenburg-Güstrow over- tok da godset, som derved gikk ut av ætten.

Landsbyen Viltz nevnes tidligst i en overenskomst av 1236 mellom fyrst Johan av Mecklenburg og biskop Brunward angående et omstridt distrikt av Pommern, som i geistlig henseende var lagt

¹ Kunst- und Geschichtsdenkmäler Mecklenburgs, von Prof. Dr. Fr. Schlie.

under Schwerin. Fyrsten lovet bispen sin hjelp til å få inndrevet tienden i dette distrikt mot til gjengjeld å få 4 smågårder ved Viltz. På denne tid blev kirken i Viltz bygget og innviet til apostelen Jacob. Foran kirkens alter ligger en gravsten som Adam Joachim v. Koss i 1703 lot hugge for sig og sin hustru.

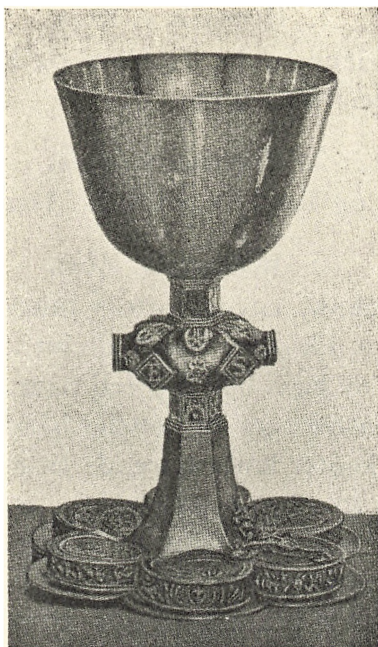

Stolvanger fra 1573 i Cammin kirke med Claus v. Koss' og hans hustru Margrethe v. Preens våben; se side 17 under 10. ledd.

I den eldste tid hadde familien Moltke jus patronatus til Viltz kirke og satt som godseiere på Viltz inntil år 1684. Derefter kom herrene v. Koss inntil Adam Joachim v. Koss solgte godset i 1855 til baron Waitz v. Eschen.

Ætten v. Koss har i tidenes løp forgrenet sig i linjer, efter de godser de har besittet. Disse linjer kan betegnes som Camminer-Viltzerlinjen, Teschower-linjen, Store- og Lille-Tessiner-linjen, Deperstorferlinjen og Wichmannsdorfer-linjen (se Tabell 1).

Fra den første av disse stammer den norske gren av ætten som vil omhandles i det følgende, idet her kun de rett nedstigende ledd er medtatt inntil den norske stamfar inntreer; fra ham av er ættens samtlige medlemmer omhandlet (se Tabell 2).

Forgylt sølvkalk i gotikk i Cammin kirke.

På fotstykkets i tungeform 6-delte overside er i de 3 deler anbragt henholdsvis et krusifiks, lammet med seiersfanen og ordene: *Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi*.¹ I de øvrige deler er anbragt henholdsvis Claus v. Koss' og hustru Margrethe v. Prens, Henrik v. Koss' og hustru Agnes Cramons, samt Johan v. Koss' og hustru Elisabeth Cramons våbener. På fotstykkets underside forteller en inskripsjon at kalken blev forarbeidet i 1619 til en vekt av 37½ lodd og samtidig en sølvdisk til 10 lodd, alt for en gave av 25 gylden og til erstatning for en eldre kalk, som blev stjålet i 1613.

Det vil derhos fremgå at den eldre kalk har vært en gave til kirken fra den i 1603 avdøde Claus v. Koss eller fra dennes i 1618 avdøde enke Margrethe v. Preen, siden disses våben er anbragt på den nye kalk fra 1619. Denne er således skjenket av deres to sønner: *Johan v. Koss*, på en anpart av Teschow, død 1624, gift 1603 med Elisabeth Cramon, datter av Reimar Cramon på Woserin, Gustävel og Poverstorf, og *Henrik v. Koss* på Kätwin, som i 1624 overtok sin brors anpart av Teschow og døde der 1637; gift 1604 med Agnes Cramon, Elisabeths søster. Foruten disse to sønner hadde Claus v. Koss 3 døtre, av hvilke *Barbara v. Koss* var gift med *Adam v. Koss* til Cammin, 10. ledd i ætten v. Koss, s. 17.

¹ ☩: Se det Guds lam som bærer verdens synd.

1. **Hermann v. Koss,**

ridder, fikk $\frac{4}{10}$ 1276 landsbyene Teschow og Kossow i forlening av fyrst Henrik av Werle. Hans sønn:

2. **Hermann v. Koss,**

herre til Poppendorff og Teschow, ca. 1322. Hans sønn:

3. **Johannes v. Koss,**

ridder, herre til Teschow, nevnes ofte i tiden 1339 til 1375. Hans prektige gravsten, se s. 13, ligger foran alteret i Cammin kirke. Dens store midtflate optas av hans bilde i full figur, i ridderdrakt og med ættens våben; fra venstre sees en geistlig hånd med fremrakt alterkalk. Langs stenens kanter løper følgende latinske inskripsjon:

HIC JACET JOHANNES COZ MILES ET ERMEGARD UXOR EJUS. GHERARDUS
FILIUS EJUS, GHERTRUD UXOR EJUS. DOMINUS HINRICUS COZ PLEBANUS HUIUS
ECCLESIE HUNC LAPIDEM COMPARAVIT. ORATE PRO EIS.

Inskripsjonen viser at her ligger begravet ridderen Johannes Koss med hustru Ermegard og hans sønn Gerhard med hustru Gjertrud, og at kirkens prest Henrik Koss la gravstenen. Med sin hustru *Ermegard Gerhardi* hadde Johannes v. Koss nevnte sønn:

4. **Gerhard v. Koss,**

der således fikk sin morfars fornavn; nevnes som fyrstelig rådsherre i 1366. Både han og hans hustru *Gjertrud* døde forinnen århundrets utgang og blev begravet i Cammin kirke under samme sten som foreldrene. Hans sønn var:

5. **Hermann v. Koss,**

herre til Teschow i Güstrow samt til Stocken, Heidestorpe, Pattensen og Volckensen i Hannover 1412. Med sin hustru *Adelheid* hadde han sønnen:

6. **Claus v. Koss,**

herre til Teschow, Kossow, Kätwin, store og lille Tessin 1446, 1461. Med sin hustru *Maria v. Voss* av huset Flotow og Rumpshagen hadde han sønnen:

7. **Martin v. Koss,**

herre til Teschow og til en del av Cammin 1480. Ved sin hustru *Anna v. Preen* av huset Gubkow blev han yngre stamfar til den hele ætt v. Koss. Hans nesteldste sønn var:

8. **Achim v. Koss,**

herre til Teschow, Cammin og Deperstorf, hertugelig mecklenburgsk råd og slottsfoged i Schwerin 1506. Fikk 1516 rådighet over Cammin kirkeby. Med sin hustru *Margarethe v. Bibow* av huset Berndshagen hadde han sønnen:

9. **Claus v. Koss,**

herre til Teschow og Cammin 1540, døde omkring 1580. Med sin 2nen hustru *Metta v. Bülow* av huset Potremse, død $\frac{2}{1}$ 1616, hadde han sønnen:

10. **Adam v. Koss,**

herre til Cammin fra 1582 og til Mirendorf inntil 1616. Med sin hustru *Barbara v. Koss* av huset Teschow, død 1651, datter av Claus v. Koss, død 1603, og *Margrethe v. Preen*, se side 15, hadde han sønnen:

11. **Johan v. Koss,**

herre til Cammin, keiserlig rittmester, født 1600 og død $\frac{4}{5}$ 1667; gift $\frac{30}{6}$ 1633 med *Sophie v. Lowzow* av huset Rentzow, datter av hertugelig kammerjunker Eilert v. Lowzow og *Barbara v. Winterfeld*. Hans sønn var:

12. **Adam Joachim v. Koss,**

født 1634, herre til Viltz ved Tessin i amtet Gnoien, som han kjøpte 1684 for 5 500 gylden av kursachsisk kammerherre Bent v. Ahlefeldt og Claus Christoph v. Thienen til Rappenstorf, begge på vegne av sine respektive fruer Marie Elisabeth v. Moltke og Hedvig Eleonore v. Moltke. I 1694 utløste han den kammerjunker Ehrenreich v. Moltke tilliggende landsrett over dette gods, og i 1702 fikk han fornyet lensbrev på godset Viltz av hertug Friedrich Wilhelm av Mecklenburg, hvorved han blev enerådende over godset. Imidlertid over-

drog han sin rettighet i godset Teschow til sin frende Claus Christoph v. Koss, herre til Wichmannstorf, og døde i 1712. Hans hustru *Catharina Elisabeth v. Heinen*, død 1703, var søster av kommanderende general nordenfjells i Norge Albrecht Christopher v. Heinen¹ og datter av sachseren, hertugelig mecklenburgsk rådsherre Hans Albrecht v. Heinen til Gottin og Metha Elisabeth Cramon, som bragte sin ektefelle godsene Gottin, Telkow og Crassow. Hans sønn var:

13. Johan Christopher v. Koss,

født 1668 på Cammin i Mecklenburg og død ¹¹/₄ 1716 i Christiania, gikk som de fleste av slekten både før og senere den militære bane. Han tjente sig op fra geledet, hvad i hin tid var den vanlige måte, på hvilken en ung mann kunde erhverve ferdighet i krigerhåndverket og gjennom underofficersgradene befordres til officer. De teoretiske kunnskaper i fagskole hørte en senere tid til. Således blev først i 1750 «Den matematiske Skole», 5: Krigsskolen, opprettet i Christiania og da med sikte på stabsofficers utdannelse. Selv efter den tid blev befordringer fra geledet dog ingen sjeldenhet.

Over Danmark kom v. Koss op til Norge og fikk stilling i den norske hær. Den ¹/₁₂ 1683 blev han fra sersjant i 1. kompani av Akershusske regiment forfremmet til fenrik ved 8. kompani og ¹²/₇ 1686 til sekondløytnant ved 2. kompani. Han stod som sådan i 1688, da han efter ansøking kom i tjenstgjøring ved de danske tropper under hertugen av Württemberg. Under ¹³/₅ 1690 blev han premierløytnant i Akershusske regiment, og ¹²/₁₂ 1691 fikk han tillatelse til å utdanne sig i fortifikasjon i Paris og delta med den franske armé i de forestående krigsbegivenheter. I 1692 fikk

¹ A. C. v. Heinen, født ³/₃ 1651 på Schwiesel i Mecklenburg, tjenstgjorde som major i hollandsk tjeneste innen han i 1680 kom inn i den norske hær som major i Vesterlenske regiment. Han døde ²³/₅ 1712 i Trondhjem og blev begravet i St. Marie kirke i Rostock. Med sin hustru *Margrethe Brüggman*, datter av etatsråd Nicolaus Brüggman og Gisella Hausmann, hadde han datteren *Ulrika Elisabeth v. Heinen*, som i 1720 ektet *Henrik Bernhard Schaffalitzky de Muckadell*, født ⁸/₅ 1681 i Strassburg og død som dansk kavaleri general ²¹/₄ 1751 i Nestved; han var fra 1723 til 1725 oberst og chef for 1. Søndenfjeldske dragonregiment.

han anledning til å gjøre prins Frederik, senere kong Frederik IV sin opvartning under dennes ophold i Brüssel og intrådte i det av den danske oberst Frands Juul kommanderte franske regiment, som han til dels selv hadde dannet og som i 1692 fikk navnet Royal Danois. Han kom til å delta i Ludvig XIV's og Wilhelm III's så vel irske som nederlandske felttog, kjempet ved Drogheda i Irland, ved Steenkerke i Belgia og fikk sine hender gjennomskutt i det blodige slag ved Neerwinden ^{29/7} 1693, men blev godt reparert og befordredes ^{2/2} 1695 til kaptein à la suite i Akershusske infanteri-regiment. Etter hjemkomsten var han optatt med hvervning av norske soldater til Royal Danois, og ^{9/3} samme år fikk han reisepass til fremmede land og meldte sig atter ved Juuls regiment. Under ^{31/8} 1695 blev han kaptein-løitnant i Akershusske regiment og ^{30/8} 1698 virkelig kaptein og chef for Skedsmoske kompani, med bopel på gården Solberg. Den ^{11/11} 1707 blev han forsatt til chef for Ekerske kompani og flyttet da til Buskerud på Modum. Under Den store nordiske Krig lå v. Koss i 1716 innesluttet av svenskene på Akershus med kommando over grenaderene. Ved flere utfall fra festningen la han sådant mot og uforferdethet for dagen, at kong Carl XII utbrøt: hvis han bare kunde få tak på denne «gubben», skulde han snart få gjort det av med «gossarne». Iført menig grenaders uniform, men lett kjennelig ved et hvitt bånd om armen blev han ganske særlig gjenstand for de svenske skytteres hissige oppmerksomhet, og til slutt fikk de ram på ham under et nytt angrep ^{11/4} 1716. Festningens kommandant, oberst v. Klenow, rapporterte til kongen: «Den 11. april om morgenen kunde vi observere at fienden både med kavaleri og infanteri rykket ut av byen og marsjerte mot vest. Da jeg nu også fikk melding om at der skulde være efterlatt meget få folk i byen, tenkte jeg at vi ved et utfall i det minste skulde fordrive fienden fra de vollene nærmestliggende hus. I den anledning blev 100 mann under kommando av kaptein Koss utkommandert. Men da fienden straks fikk underretning herom, tok han post i husene og gav ild. Selv om nu våre folk tappert avanserte og selv gav ild, var det dem umulig å iverk-

sette sin plan, særlig da kaptein Koss og to menige blev skutt like i begynnelsen. Vi har dog erfart at på fiendtlig side er 10 à 12 mann blitt drept. Av nevnte kaptein Koss har jeg under beleiringen hatt god tjeneste. Thi han var en dyktig officer og hadde lenge tjent i Brabant. Denne ros vil generalløitnant Lützow sikkerlig også tiltre.»¹ — Nedenfor vil berettes hvorledes v. Koss' sønn Christian, som var øienvidne til den sørgelige begivenhet, styrtet til og fikk båret sin fars lik inn på Akershus, hvorfra det blev bragt til Modums kirke og der bisatt i kirkekjelleren ²⁷/₄ 1716.

Gift 1694 i Lille i Frankrike med *Marie-Josophe de Butcher*, som døde ²¹/₁₁ 1724 på gården Hem i Hof, Jarlsberg, hvor hun «i nogle år» hadde bodd, og blev bisatt ¹²/₁₂ i Hof kirke; datter av konseiller og parlamentsråd i Lille *Adam de Butcher* (sønn av fransk major Jean de Butcher) og *Elisabeth de Calle* (datter av Louis de Calle). Hun fikk ¹²/₅ 1716 kgl. bevilling til å sitte i uskiftet bo. 11 barn [14 a—14 k]:

14. a. **Adam v. Koss**, født 1695 i Brabant, opføres i folketellingen 1701 for Skedsmo som 6 år gammel og «utenlands», hvorfor han vel da var hos sin mors familie; senere nevnes han ikke.
14. b. **Catharine Elisabeth v. Koss**, født 1696 i Frankrike og død 1771 i Flekkefjord. I sine unge år var hun en tid i frøkenklostret i Dobbertin i Mecklenburg. Som ugift opprettet hun testament ¹⁴/₃ 1769, kgl. konfirmert ²⁹/₉ nest efter, hvorved hun skjenket 50 rdl. til sin trofaste tjenestepike, 10 rdl. til Flekkefjords fattigskole og 10 rdl. til byens fattige. Hennes bror Gustav Henrik v. Koss' datterbarn av navnet Ørum skulde tilfalle 50 rdl. og resten av hennes midler deles mellem hennes bror oberst Johan Christopher v. Koss' fire dalevende døtre.
14. c. **Christian v. Koss**, født ³¹/₁₀ 1698 på Solberg i Skedsmo og død ¹/₁₁ 1758 i Bygland. Som sersjant i Vesterlenske regiment lå han i 1716 med den fra dette regiment innkommanderte deling

¹ Begivenheten finnes poetisk behandlet av J. B. Bull i diktsamlingen «Af Norges Frihedssaga», en cyklus, hvorved forfatteren vant sin første publikumssukces.

innesluttet av svenskene under Carl XII på Akershus og deltok i det utfall ¹¹/₄ som kostet hans far livet.

Umiddelbart etter at kaptein v. Koss var falt fikk den norske deling ordre til å retirere inn i festningen, og her bad Christian om tilladelse til på egen hånd å våge en kamp for å redde farens lik. Ledsaget av tre kamerater, hvoriblandt den senere major Johan Diderik Hegermann, styrtet han til valplassen, støtte på en hop svenske soldater i plyndring, og en rasende fektning utspant sig. Hegermann blev tatt til fange, de to andre kamerater falt og flere svensker blev drept, men det lyktes den 17-årige v. Koss å nå hen til farens lik, løfte det på sine skuldre og bære det inn i festningen. Ved dette syn skal svenskene ha senket sine geværer. «Denne så berømmelige og edle handling» blev av kommandanten innberettet til kongen, som ²⁵/₁₂ 1716 forfremmet den modige sersjant til sekondløytnant i Vesterlenske regiment.

Kort tid efter denne begivenhet hadde vicesattholder Ditlev Wibe invitert den danske geheimearkivar Frederik Rostgaard, general Paul Løvenørn med flere til middag og fortalte da over bordet om den tapre løytnants bedrift, den han meget skulde ønske foreviget. Wibe og gjestene bad da Rostgaard, som i samtiden hadde stort ry som dikter, om å gjøre dette emne til gjenstand for dikterisk behandling, hvad Rostgaard også gjorde. Det blev trykt i Kjøbenhavn 1716 under titelen «Kjærlighed og Mandhaftighed udvist i en norsk Liigbegiengelse», blev optrykt allerede samme år og tredje gang ved v. Koss' død i 1758.

I 1717 deltok Christian v. Koss på Tordenskjolds galeier i angrepene på Göteborg og Strömstad, kom her i svensk fangenskap, men efter flere gjenvordigheter lyktes det ham å undvike. Han tok på ny del i krigen, kom med i mange eventyrlige bedrifter og blev ¹⁵/₈ 1718 befordret til premierløytnant i 1. Vesterlenske regiment, men efter freden i 1720 gikk hans fortjenester i glemmeboken. Vel blev han ⁶/₆ 1731 karakterisert kaptein, men 15 ganger måtte han finne sig i forbigåelser innen han ¹⁶/₃ 1743 blev virkelig kaptein og kompani-

chef, fordi andre, mere bemidlede officerer kunde kjøpe sig frem. Omsider så kongen det urettferdige i dette forhold og lot ham ^{10/1} 1746 springe over majorgraden til karakterisert oberstløytnant. Under ^{12/12} 1753 blev han virkelig oberstløytnant og fikk obersts grad ^{31/3} 1758. På en tjenestereise til Bygland i Setesdalen veltet han i «Strømmen» med den flatbunnede båt, en fjerdings vei fra Byglands prestegård; han var ennå i live da han blev trukket op, men døde like etter å være bragt i hus ^{1/11} 1758. Hans lik blev gravfestet i Austad kirke, og en der anbragt tavle hadde følgende innskrift:

See Læser | Hvad som er tilovers | Naar den udødelige Gud faar det udødelige | Jordan det jordiske. | Intet uden Ærens og Tapperheds Navn. | Dette sees | udi | Obriste af Infanteriet | Høivelbaarne, nu salige | *Herr Christian von Koss.* | En berømmelig Mand, fød i en anseelig Stad | nemlig Christiania | Anno 1698 den 31 October. | I Henseende til sin Familie Adel, | Bekiendt i Norge som den Fabiske i Rom | I Henseende til sine Qualiteter ædel | Det bevidnede i Krigstid | Hans store Tapperhed | Blandet med sønlig Kiærlighed | Da han | Som Æneas Anchisen | Reddede og bærede fra Fienden | Til Aggershus Slot Anno 1716 | Sin døde Fader. | I Freds Tiid | Omdahls Kobberværk | Af ham begyndt, af ham vedligeholdt. | Saadan Mand gav Kongen stor Ære | Ophøyet til Oberste | Til et Bevis paa hans Tapperhed | Til en Belønning for hans lange Tjeneste. | Han bedrøvede Ingen uden ved sin Død | Da en liden Strøm borttog en saa stor Mands Liv | Anno 1758 den 1. November, Alle Helgens Dag | Blandt Helgens Navn indskrevet. | — Skjønt Oberste von Koss er død og ikke mere | I Verden findes nu, hans Tapperhed og Ære | Dog stedse bliver ved, saa længe at der er | Een Mand i Verden til, som Tapperhed har kiær.

De beskikkede kommissarier begynte skiftebehandlingen efter oberst v. Koss ^{1/11} 1758 på Torpedalen med registrering av pretiosa og løsøre. Av gullsaker var der en del småsaker for tilsammen 14 rdl., deriblandt et «guldamileret balsom hus» 5: gullbelagt luktevanntil til 6 rdl. og et par knapper til 3½. Av sølv noteres et beger med oberstens navn til 14 rdl., like meget som verdien av 3 kjør; 1 lite krus med sølvlokk, 6 sølvskjeer til 11 rdl., alt med oberstens våben på, 2 saltkar, teskjeer etc.; envidere en sølv-munderingskærde til 20 rdl., et lommeur i sort chagrins futteral og med en gammel sølvkjede, 12 rdl., et par skospenner og et par knespenner med jernhefter, 3 rdl., et sølvsignet, skinnpung med sølvslås, spanskør med sølvknapp, sølvbeslått

snustønde m. v.; i alt for 79 rdl. Huset hadde godt utstyr av kobber- og jerntøi. Av porselen nevnes kun en stor blå og hvit punsjbolle med forgylning, 6 par brune og blå og 6 par brune og røde tekopper, i alt til 2½ rdl., og av glasstøi 1 liten pokal med lokk, diverse glass og flere flaskefôr, hvorav et grønt med 12 glassflasker; det verdifulleste var 1 par nye kantiner med 4 hvite glassflasker med tinnskruer, det kom på 3 rdl.

Av møbler kan særlig nevnes 12 russlærs stoler og 2 armstoler, 14 rdl., 6 forgylte lærstoler, ganske nye, 12 rdl., 1 stort speil i sort ramme, 3 rdl., og et lite speil med skilpadderamme, 1 rdl.

Det flotteste utstyr hadde den salige oberst i sitt lintøi og sin garderobe: 9 dusin dreiels servietter, 24 rdl., en rekke dreielsduker i lengder inntil 6 alen, teduker etc., linlaken og betydelig sengutstyr med edderdunsdyner og puter med svensk og hollandsk trekk. — 1 rød uniform med sølvknapper, 10 rdl., en sort klædesdrakt 6 rdl., en grønn kjole og vest med sorte bukser, 5 rdl., en rød surtout, elgskinns bukser, renskinns trøie, en grønn kalemankes slåbrok, gallonerte hatter med bånd, sølvspenner og hårkokarder, 1 dusin mansjettskjorter, 6 dusin sølvknapper, nattskjorter, sorte silkeskjorter, hvite flossede strømper etc. Dertil kom «armaturen»: feltseng, feltstoler, rifler, et par pistoler i lærfutteral «av Cappelens arbeid», 6 rdl., og et par «av Ostermanns arbeid», 6 rdl., et gammelt kjempesverd (2 mark), en gammel messingkârde med 3-kantet klinge (1 rdl.), en lignende med sølvgrep (2 mark), en stålbue med piler og innlagt med ben og vippe samt en med kuleløp og vippe; ridetøi, bjørnehuder og båtutstyr.

Oberstens lektyre bestod nesten utelukkende av tysk og fransk faglig militær og historisk litteratur, isprengt litt spansk krigshistorie, samt lexica.

Det faste gods, som efterhånden blev solgt, bestod av *Omdals kobberverk* i Skafse, med underliggende Peders grube, Hofnung grube, Storegruben, Magdalene, Måberg og Grusen gruber, Oberstløitnant-skjerp, Mosenap rike grube og et par nedlagte skjerp. Verkets hovedbygning var på 27 × 16 alen med 16 omvarv, og det hele verk

«var i sådan stand at det med måtelig bekostning kunde straks settes i full drift». Takstmenn fra Kongsberg sølvverk vurderte eiendommen, og det hele blev solgt $^{13}/_{10}$ 1763 for 8 300 rdl., tilsvarende verdien av 1 660 kjør, til Nils Aall for $^{2}/_{7}$ -parter og til fem Skiensborgere, hver for $^{1}/_{7}$ -part.

Eidsborg kirke, som obersten under en reparasjon forsynte med ny tårnfløi, hvori hans initialer C. v. K. og årstallet 1727 er gjennomhugget, blev med tilliggelser: gården Kvaslungen, plassen Tindholt samt anpart i Eidsborg brynstensberg, solgt til menigheten for 550 rdl. 2 ort. Han hadde kjøpt denne eiendom av Nils Weyer i Skien, som for en sum av 165 rdl. croner hadde fått kongeskjøte på Lårdal hovedkirke og samtlige annekskirker med underhørende jordegods $^{28}/_{12}$ 1724. Kvaslungen, med en skyld av 16 meler korn, var dengang «slett og ligger mest øde og ubrukelig».

Allerede tidlig hadde v. Koss begynt å kjøpe skog, således i 1737 skogareal under Røkkeli i Mo, i 1747 Brattestølen i Skafse og i 1748 Sæbygduren i Valle, Setesdalen. De blev solgt for henholdsvis 50, 50 og 25 rdl. I 1756 kjøpte han Midjås skog i Mo, solgt for 100 rdl., og i samme år gården Bekom i Skafse, solgt for 650 rdl. Endelig erhvervet han i 1757 gårdene Nordre og Midtre Kløverud i Skafse, som blev solgt for tils. 2 022 rdl.

Som bygselmann på Tokedalen (Dalen) eiet han husene 3: en gammel stuebygning, stolpebod, fjøs, ildhus med bakerovn samt urtehave med frukttrær. Det blev solgt for 120 rdl.

På Gråten ved Skien hadde han et oplag av 4 500 brynebladsten som blev omsatt efter en pris av 2 mark pr. 100, samt 1 par store kvernstener à 25 rdl.

Boet blev endelig oppgjort $^{21}/_{10}$ 1763 med en beholden formue på 6 208 rdl., tilsvarende verdien av 1 241 kjør, hvortil kom særdeles uvisse restanser på 1 618 rdl. Hver av oberstens fire brødre fikk i arv en brorlodd på $1\ 034^{1}/_{2}$ rdl., og hver av de fire søstre en søsterlodd på $517^{1}/_{4}$ rdl.

Oberst v. Koss blev noget av en sagnfigur i Telemark og fikk

Eidsborg annekskirke i Lårdal.

på grunn av sitt sorte hår og mørklatenhet navnet «Svartekaas». Han var en virksom og foretagsom mann med praktisk grep på tingene. Således lot han bygge mange og gode prammer for brynestentransporten nedover vannene, og disse farkoster leiet han gjerne ut til byreisende, men på betingelse av at de også tok med sig brynesten. På en tømmerflåte utenfor Dalen bygget han en vindmølle, som var i gang i nokså lang tid. Som velutrustet officer, der under mange og langvarige reiser rundt om i Europa hadde sett og oplevet adskillig, var hans mentalitet og vesen så forskjellig fra teledødens at det lett fremkom friksjoner dem imellem, så meget snarere som begge parter var hissige av naturen. Når hertil kom at v. Koss holdt sine underordnede, både officerer og soldater, i meget stramme tømmer, er det lett å slutte at den selvbevisste oberst ikke var synderlig likt. Men det skulde det nu ikke meget til i den tid i Øvre Telemark, særlig når det gjaldt en embedsmann. Hvad som regel blev tilfallet med en særpreget embedsmann på landsbygden, knyttedes efter hånden til v. Koss' person både dyder og spesielt lyter, som rettelig tilkom personer fra både før og efter hans tid. De historier som, bortsett fra militære aksjoner, fortelles om ham, byr for en god del på det gedigne vrøvl og er i alle tilfelle sterkt farvet av en vel forståelig, men særdeles naiv lokalpatriotisme.¹

Av skifteakten efter oberst v. Koss fremgår også at han må ha vært en hjelpsom mann. En fattig studios, Axel Olsen Kiem, hadde således i 1744 lånt 545 rdl. og postmester Holst i Skien hele 3 000 rdl. i 1751 — det var penger som måtte anses tapt. Sine brorsønner var han en forståelsesfull onkel når de klaget over sin elendige gasje; de skyldte ham over 1 000 rdl. Og sine ugifte søstre gav han i mange år fritt opphold på Dalen.

14. d. Johan Christopher v. Koss, født 1699 på Solberg i Skedsmo og

¹ Provst Qvisling har i sin bok «Til Øvre Telemarkens Historie» fortrinlige trekk om oberst v. Koss. I de rettsaker, han kom op i, var det ikke han som trakk det korte strå.

død $\frac{9}{2}$ 1778 på Modum, i hvis kirke han blev jordfestet. Han besluttet å følge ættens militære tradisjoner, blev $\frac{3}{2}$ 1712 karakterisert sekondløytnant i Smålenske nasjonale infanteriregiment, og året etter virkelig sekondløytnant ved Nordre Jarlsbergske kompani og i denne egenskap forsatt i 1719 til 1. Akershusske nasjonale infanteriregiment. Ved befalsdisposisjonen i 1721 blev han avskjediget, men $\frac{26}{4}$ 1723 atter ansatt i sistnevnte regiment og nu med premierløytnants grad. Han avanserte $\frac{16}{4}$ 1725 til kapteinløytnant, $\frac{30}{12}$ 1726 til kaptein og chef for Modumske kompani, blev karakterisert major $\frac{3}{7}$ 1749, premiermajor $\frac{28}{5}$ 1755, oberstløytnant $\frac{2}{6}$ 1757 og endelig oberst og chef for det under $\frac{1}{5}$ 1769 gjenoprettede 2. Vesterlenske regiment. Som sådan tok han avskjed med 500 rdl. i årlig pensjon $\frac{21}{6}$ 1769.

Gift $\frac{23}{3}$ 1734 på Brunæs i Modum med *Maren Dorothea Falck*, døpt $\frac{10}{7}$ 1709 i Øiestad og begr. $\frac{31}{1}$ 1777 på Modum; datter av gårdbruker først på store Lødesøl og senere på Asdal i Øiestad, trelasthandler med borgerskap til Christiansand *Paul Lauritzen* og *Kirsten Gjertsdatter Falck*. Hun vokste op i et velstående hjem, hvor hun og hennes mange søsken blev undervist av privatpreseptor og således fikk flere kunnskaper enn almindelig var på hine tider. Hennes far, som i 1725 efterlot aktiver på 10 300 rdl., hadde under Den store nordiske Krig lidt betydelige tap på trelasteksporten, så boet blev opgjort med en deficit på 3 260 rdl. Han kom av velstandsfolk, idet faren, Lauritz Bjørnsen, var trelasthandler i Arendal, og moren, Birgitte Povlsdatter, tilhørte den gamle og formuende Asdalslekt i Øiestad. Kirsten Falck var datter av Gjert Isachsen Falck i Risør og tilhørte således den vestfoldske slekt Falck, hvem Risør by skylder sin opkomst.¹ 15 barn [15 a—15 o]:

15. a. **Johanne Marie v. Koss**, født $\frac{30}{1}$ 1735 på Østre Viken i Modum og død $\frac{30}{11}$ 1823 i Kjøbenhavn.

Gift $\frac{23}{6}$ 1769 i Sigdal med *Niels Griis Jordhøy*, døpt $\frac{13}{12}$ 1746 i Bamle og begravet $\frac{7}{10}$ 1807 i Sigdal; sønn av sogneprest *Peder Jordhøy* og *Hedvig Alstrup*.

¹ Se N. Slektshist. Tidsskrift 2. bind, og Arendals Geistlighed fl. st.

Jordhøy kjøpte $\frac{5}{9}$ 1765 gården Hole i Sigdal, hvor han siden var bosatt. Da hans økonomi synes å ha vært gjenstand for sterke svingninger, har han visstnok drevet trelastspekulasjoner. For selv å kunne optre som prosessfullmektig i forefallende saker underkastet han sig $\frac{11}{2}$ 1791 dansk juridisk eksamen ved Københavns universitet. Under $\frac{30}{12}$ 1796 solgte han Hole for 5 000 rdl. til Christopher Olsen Olberg, men fikk forpaktningen både av gården og dens tilhørende tegl- og tjærebrenneri for de følgende år. I 1801 satt han fremdeles som forpakter på Hole, men hustruen opholdt sig da ikke i hjemmet og nevnes overhodet ikke i folketellingen samme år, hvorfor hun vel allerede forinnan må være flyttet til København.

Deres sønn Johan Christopher v. Koss Jordhøy blev kgl. skuespiller ved Det kgl. Theater i København og døde $\frac{26}{8}$ 1831, 62 år gammel, i Sackjøbing.

15. b. Paul Gjert v. Koss, døpt $\frac{1}{7}$ 1736 på Modum og død $\frac{24}{3}$ 1816 på Strømsø. Han blev fra sersjant i 1. Akershusske nasjonale infanteriregiment¹ fenrik reformé $\frac{11}{5}$ 1757 i samme regiment og premierløytnant $\frac{10}{9}$ 1760 ved Modumske kompani; i 1768 stod han ved Gjerpenske kompani. I denne egenskap blev han forsett til Nordenfjelske gevorbne regiment $\frac{1}{5}$ 1769 og derfra overført som kaptein og kompanichef til 1. Bergenhusske nasjonale infanteriregiment $\frac{4}{3}$ 1773, men allerede $\frac{22}{4}$ 1773 forsett i samme egenskap til 2. Oplandske nasjonale regiment og derfra $\frac{2}{12}$ 1773 til 2. Akershusske nasjonale regiment. Under $\frac{12}{4}$ 1780 tok han avskjed som karakterisert major med en årlig pensjon på 180 rdl., hvilket beløp under $\frac{6}{6}$ 1811 blev forhøiet til 200 rdl. — Fra 1770 eiet v. Koss gården Søndre Skott på Eiker med kvern og sagbruk, men hadde vanskelig for å klare sig — hvad han selv opgav skyldtes hans mange forflyttelser —, hvorfor han var nødt til å selge nogen plasser unda og gå til pantsettelse. Til slutt solgte

¹ Dette regiments uniform var rød med lysegrønne opslag, lysegrønt underfôr, røde kamisoler (brystduk, vest), lysegrønne knapphull, hvite knapper og hvit snor om hatten.

han gården ved skjøte av $14/4$ 1792 til Anders Andersen Sanden og sønn Nils for 4 400 rdl. Siden bodde han til leie i Drammen.

Gift $10/1$ 1766 på Haugen i Sigdal med *Petrea Glad*, født $18/3$ 1741 sammesteds og død $31/5$ 1810 på Strømsø; datter av sogneprest til Sigdal *Ole Glad* og *Rebekka Griis Alstrup*. Med henne fikk han 1 553 rdl., som efterhånden var tilfalt henne i arv efter foreldre og søsken, og derfor gav han avkall, tinglyst $3/3$ 1766. 2 barn [16 a—16 b]:

16. a. **Christine Rebekka Alstrup v. Koss**, døpt $3/6$ 1767 på Eiker og død $7/12$ 1827 i Christiania.

16. b. **Helene Marie v. Koss**, født $22/9$ 1768 på Skott på Eiker og død $10/11$ 1854 på Kongsberg.

Gift $11/12$ 1797 på Strømsø med postmester sammesteds, tidligere rittmester ved 2. Fyenske kavaleriregiment *Johan Hartvig Victor Carl v. Bülow*, født $13/10$ 1754 i Danmark og død $19/4$ 1823 i Holmestrand, sønn av major *Carl Gustav v. Bülow* og *Hedvig Sophie Haxthausen*. Hun var hans 3. hustru, idet han efter sin første hustru Margrethe Winters død i 1794 ektet i 1795 efternevnte Elisabeth v. Koss. S. s. 70.

15. c. **Christian Frederik v. Koss**, født $15/6$ 1737 på Modum og død $28/6$ 1796 i Tønsberg. Han blev landkadett $21/8$ 1750, men for mindre god opførsel ikke straks anbragt i laveste officerscharge og derfor beskikket til sersjant reformé i Vesterlenske regiment. Under $18/8$ 1757 blev han befordret til fenrik reformé i samme regiment og til sekondløytnant reformé $14/5$ 1760. I dette år søkte han om permisjon for å utdanne sig i fremmed krigstjeneste og fikk til dette øiemed den attest av sin regimentschef, Deichman, at «han hadde opført sig vel på sin metier og ført en god conduite». Permisjonen fikk han ikke, men opnådde tilladelse til å tjenstgjøre som sekondløytnant reformé ved Garnisonskompaniet i Kjøbenhavn av den bataljon av Vesterlenske regiment som blev beordret til Danmark, og da med et månedstillegg av 3 rdl. i «douceur». Derefter gikk han tilbake til sersjants avlønning i

regimentet, hvad visstnok medvirket til at han blev skjødesløs med sin optreden og sluttelig efter krigsrettsdom av $1/12$ 1762 måtte fratte regimentet $6/12$ nest efter. I det følgende år blev han påny antatt og nu som premierløytnant reformé i 2. Bergenhusske regiment fra $19/10$ 1763. Kort efter begynte hans sinnstilstand å vekke bekymring. Han kom i slagsmål med fredsommelige borgere, attakerte vakten og fór så brutalt frem at han blev meddelt avskjed uten pensjon $22/11$ 1766. Regimentschefen var dengang hans farbror, oberst Frederik v. Koss, og for å få den unge mann på rett kjøl tok han brorsønnen i huset med fritt opphold og vennlig omgang, men blev ille lønnet. Voldsomheten tiltok, og obersten, som fant at løytnanten kunde bli farlig for sine omgivelser, fikk kgl. bevilling av $6/10$ 1769 til å anbringe ham i forvaring og pleie på Munkholmen på sin private bekostning. Oppholdet her kom til å strekke sig over mange år, og den ro og sindige omgang han her fikk, bragte efterhånden hans sinn i likevekt. Det synes ganske klart at hans overordnede lenge misforstod årsaken til hans ubeherskede optreden, og det må samtidig erindres at lægekunsten på hin tid stod hjelpeløs overfor mentale sykdomsfenomener og bare kunde gi anvisning på internering, for militæres vedkommende i landets festningsanlegg. Da v. Koss' sykdom viste sig å være av forbigående art og han fullstendig gjenvant sin helbred, var regjeringen beredvillig til å ansette ham i civilt embede, og da v. Koss fra Trondhjem søkte om tollembudet i Tønsberg, fikk han kgl. bestalling som sådan $29/9$ 1779 og samtidig titel av kammerråd. Ennu i samme år, $1/12$ 1779, fikk han tillike postmesterembedet i Tønsberg og var siden bosatt i denne by til sin død.

Gift $14/3$ 1783 på Sems prestegård med *Bodil Marie Akeleye*, født $3/10$ 1766 i Sem og død i juni 1835 i Glückstad; datter av kommandørkaptein, overlos sønnenfjells *Samuel Akeleye* til Prestrød i Slagen og 2. hustru *Maren Omsted*. Bodil blev gjengiftet $8/11$ 1798 i Kjøbenhavn med dansk marinekaptein Lauritz Grove, født $6/8$ 1768 sammesteds og død $10/10$ 1820. 2 barn [16 a—16 b]:

16. a. **Maren v. Koss**, født $18/12$ 1784 i Tønsberg og død $27/12$ 1870 i Kjøbenhavn.

Gift $20/12$ 1803 i Kjøbenhavn med kapteinløytnant i dansk tjeneste *Niels Akeleye*, født $16/8$ 1765 i Sem og død $28/3$ 1805 i Frederiksnagor i Bengalen; sønn av nysnevnte *Samuel Akeleye* og således sin hustrus morbror. Han blev kadett 1778, sekondløytnant i marinen $25/4$ 1788 og samme år chef for galeien «Mandal» under krigstilstanden med Sverige, derefter var han i 1789 og 1790 med orlov i Norge, i 1792 med fregatten «Fredriksværn» på tokt med sjøkadettene og blev $21/2$ 1794 premierløytnant. I det følgende år var han med briggen «Nidelve» på tokt til Vestindia og i 1795 på besøk hjemme i Tønsberg. Den $13/5$ 1796 blev han innrulleringschef i Nyborg, forflyttet $31/7$ 1797 til samme tjeneste i Tønsberg og befordredes $24/12$ 1800 til kapteinløytnant. I 1801 lå han med vaktskipet «Søormen» i Store-Belt og var i 1802 ute med kadettskip. I 1803 stod han som nestkommanderende på fregatten «Freja», men blev syk og kom ikke med på dens tokt til Middelhavet. Under $7/1$ 1804 blev han beordret til chef for paketskipet «Kronprinsesse Marie» til Ostindia, avgikk fra False Bay i september og blev $28/10$ tvunget av en fransk kaper til å ta en engelsk kjøbmann og 15 engelske matroser ombord, da kaperen ikke vilde gi dem kosten. Han måtte derfor anløpe Nicobarøene for å få proviant, vann og ved og kom endelig til Trankebar $5/12$. Om den franske kapers overgrep kom det etterpå til en ganske bitter korrespondanse. Ved hans plutselige død tre måneder senere i Frederiksnagor overtok premierløytnant Frederik Grodtschilling kommandoen over «Kronprinsesse Marie» og satte kurs for hjemlandet. Det råtne skib sprang lekk i det Indiske ocean og blev solgt på Isle de France, da det viste sig at reparasjonen vilde komme på 18 000 piastre, mens et nesten nytt engelsk priseskip kunde kjøpes for mindre.

16. b. **Johan Samuel v. Koss**, født $3/3$ 1787 i Tønsberg og begravet $20/5$ 1787 i Slagen.

15. d. **Kirstine Dorothea v. Koss**, døpt $^{30}/_7$ 1738 i Heggen på Modum og død $^{17}/_9$ 1811 på Hole i Sigdal. Som ugift oppebar hun en årlig pensjon på 50 rdl. av Kvesthuskassen og bodde sin meste tid på gården Haugan i Sigdal. Ved testament av $^{31}/_{12}$ 1793, konfirmert $^{30}/_1$ 1810, hadde hun innsatt sin slektning Olava Glad Bache til universalarving, og ved skiftet på Hole $^{26}/_{10}$ 1810 tilfalt denne, som da levet i ekteskap med Anton Ellefsen i Holmestrand, et beløp på 82 rdl., hvad var nettoutbyttet ved salget av hennes løsøre.
15. e. **Frederik Otto Ferdinand v. Koss**, født $^9/_8$ 1739 i Heggen på Modum og død $^6/_{11}$ 1798 på Haugan i Sigdal. Fra sersjant i 1. Akershusiske nasjonale regiment blev han $^2/_5$ 1759 befordret til fenrik i samme regiment og $^{10}/_9$ 1760 til sekondløytnant reformé. Under $^1/_1$ 1766 blev han premierløytnant ved Sigdalske kompani i 2. Oplandske nasjonale regiment, og da 1. og 2. Oplandske regiment $^1/_7$ 1767 forentes til det Oplandske nasjonale regiment, gikk han over i dette for fra $^4/_3$ 1773, da dette regiments tidligere inndeling blev gjeninnført, atter å tjenstgjøre i 2. Oplandske regiment. Han fikk avskjed som officer $^4/_3$ 1773 og bodde siden på sin eiendom gården Haugan i Sigdal, hvilken han tillikemed gården Skartum hadde kjøpt for 2 800 rdl. ved skjøte av $^{12}/_8$ 1766 fra sin hustru stiftar sorenskriver, kanselliråd Gjert Falck. Denne jordeiendom blev ved det ikke lenger eksisterende skifte efter v. Koss' hustru verdsatt til 7 000 rdl. (tinglyst $^{17}/_{10}$ 1789 i Sigdal).
- Gift $^8/_8$ 1766 på Haugan i Sigdal med *Olava Marie Glad*, døpt $^{27}/_4$ 1730 sammesteds og begravet $^{26}/_{10}$ 1788 i Sigdal; datter av sogneprest *Ole Glad* og *Rebekka Griis Alstrup*. Med henne fikk v. Koss 1 553 rdl., som tilfalt henne i arvebeløp efter foreldre og søsken. Uten barn.
15. f. **Johan Christopher v. Koss**, født $^{11}/_9$ 1740 på Modum og begravet $^{16}/_3$ 1741 under alteret i Heggen kirke.
15. g. **Johan Christopher v. Koss**, født $^{13}/_{11}$ 1741 på Furre på Modum og

- begr. $^{11}/_{10}$ 1786 på St. Thomas i Vestindia. Han blev landkadett $^{12}/_{10}$ 1754 og fenrik reformé i Prins Frederiks regiment $^{10}/_{2}$ 1762 med anciennitet beregnet fra $^{3}/_{6}$ 1761. I 1762 skulde han ansettes ved et norsk feltregiment i Holsten, men blev i stedet forsatt $^{19}/_{5}$ 1762 til Sjællands gevorbne regiment i en der ledig sekondløytnants plass. Under $^{23}/_{5}$ 1764 fikk han som sekondløytnant avskjed fra dette regiment med $^{1}/_{2}$ års gasje og gikk over til de danske tropper i Vestindia. Her slo han sig dog snart på handelen og var siden kjøbmann i St. Thomas; ugift.
15. h. **Mauritz Wardan v. Koss**, født $^{3}/_{1}$ 1743 på Modum og begravet $^{12}/_{5}$ 1780 i Sigdal. Han var opkalt efter kapellan i Øiestad Mauritz Wardan, som var nærstående venn av morens familie og hvis sønn, kapellan Michael Wardan, var gift med morens søster, Birthe Marie Falck, som bar gutten til dåpen. Fra sersjant blev han befordret $^{10}/_{9}$ 1760 til fenrik reformé i 1. Akerhusske nasjonale regiment og $^{14}/_{4}$ 1762 til sekondløytnant reformé. I 1765 tjenstgjorde han i siste egenskap ved Sjællands gevorbne regiment. Fra $^{1}/_{1}$ 1766 var han virkelig sekondløytnant ved Nordre Hardangerske og Voss'ske kompani i 2. Bergenhusske regiment, avgikk ved befalsforandringen på vartpenger $^{1}/_{7}$ 1767, men gjeninntredte $^{1}/_{5}$ 1769 i 2. Smålenske nasjonale regiment og dimittertes fra arméen $^{27}/_{10}$ 1771, visstnok på grunn av sviktende helbred. Han var siden bosatt hos sin eldre bror Frederik i Sigdal og døde efter langvarig svakhet; ugift.
15. i. **Peter Falck v. Koss**, født $^{16}/_{12}$ 1744 på Modum og død $^{17}/_{12}$ 1807 på Strømsø. Han blev landkadett $^{30}/_{8}$ 1758, sersjant i Kronprinsens regiment $^{8}/_{5}$ 1764 og sekondløytnant $^{3}/_{4}$ 1765 i samme regiment, hvis navn blev forandret $^{12}/_{2}$ 1766 til Kongens ø : Christian VII's regiment. Under $^{1}/_{5}$ 1769 blev han forsatt til Nordenfjelske gevorbne regiment, hvori han siden befordrede til premierløytnant $^{25}/_{3}$ 1772, til karakterisert kaptein $^{21}/_{6}$ 1780, til virkelig kaptein og kompanichef $^{2}/_{1}$ 1783, og hvorfra han tok avskjed $^{4}/_{7}$ 1788 med majors karakter og 200 rdl. i årlig pensjon.

Major v. Koss var således knapt 44 år gammel da han tok avskjed fra militærtjenesten, og grunnen til denne beslutning må søkes i hans hustrus slektskapsforhold til de ledende forretningsmenn spesielt på trelasthandelens område i Kragerø, hvorved han kunde få chance til

Peter Falck v. Koss og hustru Anna Maria Josepha v. Koss.

større inntekter. Under $\frac{9}{7}$ 1789 fikk han borgerskap til Kragerø for der å nedsette sig «som kjøb- og handelsmann en gros og en detail» og slo sig på trelasteksporten. Han kjøpte briggskipet «Familien» på 138 trelastlester og tømmer fra nærmeste opland, men efter få år sluttet han igjen denne virksomhet, som var ham ikke bare fremmed, men tillike risikabel. Allerede $\frac{27}{11}$ 1792 solgte han «Familien» for 3 500 rdl. til firmaet Peter & Georg Heuch, og $\frac{4}{4}$ 1794 realiserte han sine tømmeroplag ved vassdragene i Drangedal, Torridal og Sannidal; de blev kjøpt av nevnte firma for 4 100 rdl. Kort efter flyttet han til Strømsgodset ved Drammen, og herfra opsa han $\frac{15}{11}$ 1794 sitt borgerskap til Kragerø. Siden var han bosatt på Frydenberg, Strømsø.

Gift $29/1$ 1788 i Kragerø, efter kgl. bevilling av $28/9$ 1787, med *Anna Maria Josepha v. Koss*, født $31/1$ 1757 i Gjerstad og død $13/6$ 1818 på Strømsø; datter av major *Joseph Albrecht v. Koss* og 2. hustru *Fredrikke Tønder*. Hun var tidligere enke efter kjøbmann i Kragerø

Peter Henrik v. Koss.

Henrik Moss. «Majorinnen var virkelig den smukkeste dame man kunde se,» skriver Conradine Dunker i sine skildringer i «Gamle Dage». Foruten et dødfødt barn, begr. $17/12$ 1788 i Kragerø, hadde major v. Koss kun en sønn [16]:

16. **Peter Henrik v. Koss**, født $2/5$ 1796 på Bragernes og død $3/3$ 1861 i Tønsberg. Han fikk en antagelig preliminæreksamen i 1819 og blev *examinatus juris* $1/9$ 1819 med bekvem; for *practicum* $9/9$ s. å. fikk han temmelig vel, men tok den om igjen med vel $16/7$ 1824. Etter eksamen fikk han fra 1820 ekstraskriverarbeide i Finansdepartementet, blev i 1823 edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Søndre Jarlsberg og utnevntes $5/3$ 1825 til underrettsprokurator i Buskerud amt med bopel på Strømsø. I 1836 anbefalte amtmannen ham «i overbevisning om hans duelighet og

rettskaffenhet» til befordring, da v. Koss med sin tallrike familie og blottet for formue umulig kunde klare sig med den uvisse og ubetydelige inntekt hans praksis innbragte. Foreløbig fikk han utvidet sitt distrikt med Jarlsberg overkirkerett ^{29/9} 1838 og blev så ^{19/6} 1841 utnevnt til byfoged i Tønsberg, i hvilket embede han 20 år senere døde.

I 1845 blev v. Koss stortingsrepresentant for Tønsberg og omtales i O. N. Løbergs «Karakterskildringer» på følgende måte: «Om Koss nogensinde blir valgt paany betviler vi meget, da han vel neppe har svaret hverken til nationens fordringer eller til sine kommittenters forventninger. Han er nok en mand med ganske gode juridiske kundskaper og muligens ogsaa med et taalelig godt hode, men ikke desto mindre maa vi aldeles fradømme ham dygtighet som repræsentant. Enten det kommer av hans ulyst til at sætte sig ind i forretningene eller av mangel paa evner, er Koss vistnok en av de uvirksomste av tingets medlemmer. Det kan muligens ogsaa være at han endnu ikke riktig er kommet paa det rene med selv hvorledes han skal gripe sakerne an. Han kom nok til Stortinget med et slags liberale anskuelser, men fandt nok snart at de var ham mindre tjenlige, og efter en stund at ha prøvet dem avla han dem ganske. Han var ogsaa saa uheldig at komme i en komité, hvor han syntes det gik altfor broget til, og følgen blev at han blev staaende ganske alene, og at gjøre sine dissenterende meninger gjældende i Stortinget formaet han ikke. Som følge herav har han været aldeles passiv..... Koss er av almindelig høide og en meget fet mand. Han har mørkt haar, et meget stort rødt ansigt med en krum næse og ikke uskjønne træk. Hans stemme er dyp, hans foredrag er ikke aldeles dårlig. Ved sine voteringer har han i den siste tid sluttet sig til det ministerielle parti.» — v. Koss skal ha vært en streng mann, like meget overfor sig selv som overfor andre, men ogsaa ledet av utpreget rettfærdighetsfølelse og rettsinn.

Gift ^{24/12} 1820 i Tjose, Brunlanes, med *Fredrikke Christiane Tide-
mand*, født ^{22/7} 1802 i Kjøbenhavn, separert i 1857 og død ^{31/3} 1880 i

Christiania; datter av dansk infanterikaptein *Christen Tidemand* og *Fredrikke Christine Schwenzen*.¹ 10 barn [17 a—17 j]:

17. a. **Peter Christian Falck v. Koss**, født ³¹/₁ 1822 på Gulli i Sem og død ¹⁷/₁₁ 1903 i Tønsberg. Han blev *examinatus juris* ¹²/₇ 1845

Peter v. Koss og hustru Marie f. Tschudy.

med bekvem og tok *practicum* med temmelig vel i 1848. I 1856 nedsatte han sig som sakfører i Tønsberg, hvor han siden hadde sin virksomhet. Ved siden av sin praksis drev han noget skibsrederi og blev efter hvert betrodd flere private og kommunale tillitshverv. Han var således i årene 1870—71 direksjonsmedlem i Tønsberg Privatbank og medlem av bankens representantskap fra 1877 til 1886, medlem av Tønsberg bystyre i årene 1887 til 1892. Hans bygård, Storgaten 55, almindelig kalt «Kossegården», hører til de bygninger fra eldre tid som i henhold til fredningsloven skal bevares uforandret.

Gift ²⁹/₃ 1853 i Sem med *Anna Marie Tschudy*, født ²²/₃ 1826 i Schwanden, kanton Glarus i Sveits, og død ⁵/₁ 1906 i Tønsberg; datter av grosserer *Melchior Tschudy* og *Anna Blumer*. 6 barn [18 a—18 f]:

¹ Datter av *Johan Christian Schwenzen*, generalmajor, kommandant på Kongsvinger; født ⁴/₁₁ 1731 i Glückstad og begr. ¹⁴/₁₂ 1808 i Vinger.

18. a. **Peter Melchior v. Koss**, født $^{31}/_3$ 1854 i Tønsberg og død $^5/_8$ 1937 i Oslo, var elev av Tanks skole i Bergen, hvor han bodde hos sin onkel politimester Magelssen og hvor han blev konfirmert. I 16 års alderen kom han inn på Aars og Voss' skole i Christiania og aktet å gå den militære bane, men opgav igjen dette og brøt av som kadett i Krigsskolens 2. klasse. Etter nogen tids arbeide i firmaet Bergh-Hansen reiste han til Tyskland og opholdt sig i Celle for å studere bankvesen, og herfra tok han i samme øie-med til Paris. Etter hjemkomsten fikk han ansettelse hos Heftye & Søn, hvor han fungerte som kontorchef i omkring 20 år, blev derpå i 1896 kontorchef i Kristiania Handelsbank og satt under dennes avvikling 1902 i likvidasjonsstyret; samtidig bestyrte han A/S Obligationsbanken. I 1913 deltok v. Koss i opprettelsen av A/S Kjøbmandsbanken i Christiania og var dennes chef fra 1913 til han høsten 1927 tok avskjed.

Gift $^{12}/_{10}$ 1887 i Christiansund med *Karen Laura Solberg*, født $^6/_6$ 1861 på Landstad i Værdalen, bosatt i Oslo; datter av bryggeribestyrer *Nils Solberg* og *Karen Presthus*. Uten barn.

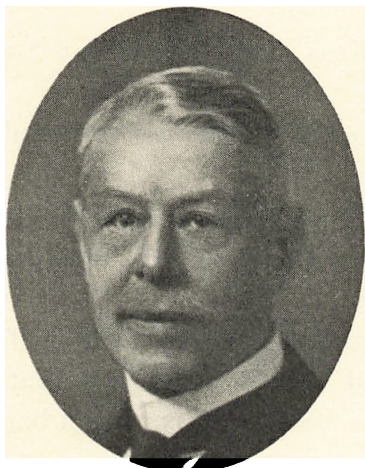
18. b. **Einar v. Koss**, født $^{28}/_5$ 1856 i Tønsberg og død der $^{21}/_4$ 1857.

18. c. **Harald Anton v. Koss**, født $^5/_{11}$ 1858 i Tønsberg og død $^{25}/_5$ 1937 i Oslo. Han tok ex. artium med haud illaud. 1876, ex. philos. med samme karakter 1877 og blev cand. juris med laud. 1882. Under $^{20}/_2$ 1883 blev han autorisert som edsv. fullmektig hos sin senere svigerfar, sorenskriver Petersen i Guldalen, og derpå $^1/_5$ 1884 som fullmektig ved Christiania Skifterett. Imidlertid hadde han $^{12}/_2$ 1884 fått autorisasjon som overrettssakfører, tok i 1891 advokaturen og nedsatte sig med autorisasjon av $^{20}/_{12}$ 1892 som høiesterettsadvokat i Christiania. Sammen med advokat Gustav Blom dannet han advokatfirmaet Blom og Koss, hvis spesialitet var sjørettssaker, og praktiserte til 1931. Han eide og bebodde Eckersbergsgaten 43.

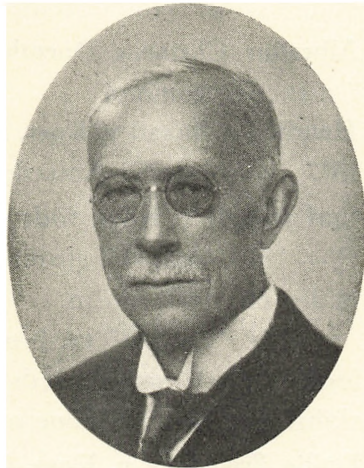
Sammen med justitiarius Paal Berg har Harald v. Koss utgitt en kommentar til Konkurslovgivningen og til Lov om

akkordforhandling. Han var en rettsindig og elskverdig mann, optatt av sin gjerning og sitt hjem, og en utmerket samfunnsborger.

Gift $17/8$ 1886 i Jevnaker med *Marie Elisabeth Petersen*, født

Melchior v. Koss.

Harald v. Koss.

$25/6$ 1860 på Hamar, bosatt i Oslo; datter av sorenskriver, senest i Hadeland og Land, *Carl Peter Petersen* og *Christine Helene Margrethe Meidell*. Ingen barn.

18. d. **Marie Magdalene v. Koss**, født $19/12$ 1860 i Tønsberg; har ophold på Opsal i Sylling.

18. e. **Thora Marie v. Koss**, født $13/5$ 1862 i Tønsberg og død $3/6$ 1930 i Oslo.

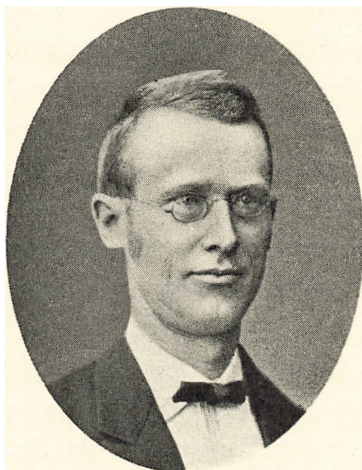
Gift $22/5$ 1890 i Tønsberg med *Adolf Hjalmar Johannesen*, født $2/9$ 1859 på Lillehammer og død $21/7$ 1927 i Sandefjord; sønn av kjøpmann *Anders Johannesen* og *Marthe Lie*. Han tok telegrafeksamen i 1878, blev i 1887 ansatt som assistent ved telegrafstasjonen i Sandefjord, hvis bestyrer han siden var fra $1/10$ 1909 til sin død.

18. f. **Valborg v. Koss**, født $3/8$ 1864 i Slagen, tok den høiere lærerprøve 1891 og blev ansatt ved Frøken Sindings Privatskole 1892,

ved Ålesunds folkeskole 1893, ved Moss folkeskole 1894 og ved Tønsbergs 1895. Fra denne tok hun avskjed 1928. Bosatt i Tønsberg.

17. b. **Josephine Marie Fredrikke v. Koss**, født $^{31}/_7$ 1823 på Strømsø og død $^{10}/_4$ 1825 sammesteds.
17. c. **Albertine Christine Dorothea v. Koss**, død $^{19}/_4$ 1825 på Strømsø, 7 måneder gammel.
17. d. **Henrik Ferdinand v. Koss**, født $^{24}/_6$ 1826 på Strømsø; formodedes i 1877 å være død i Amerika.
17. e. **Carl Joseph v. Koss**, født $^{12}/_8$ 1827 på Strømsø og formodet død $^{13}/_{11}$ 1876 som skibsfører ved stranding på den engelske kyst under en sterk storm.
Gift $^{23}/_{12}$ 1854 på Nøtterø med *Christiane Valdine Walløe*, født $^{22}/_4$ 1832 sammesteds og død $^1/_8$ 1908 i Tønsberg; datter av skibsfører *Jacob Walløe* og *Anna Helene Holm*. Ingen barn.
17. f. **Emilie Fredrikke v. Koss**, født $^{16}/_{10}$ 1828 på Strømsø og der død $^{21}/_{10}$ 1828.
17. g. **Julie Augusta v. Koss**, født $^{13}/_8$ 1830 på Strømsø og død $^9/_1$ 1874 i Kjøbenhavn. Blev gift med en daværende fotograf, senere skuespiller *Ludvig Fredrik Paulsen* i Kjøbenhavn, fra hvem hun etter separasjon i 1863 blev skilt ifølge bevilling av $^{18}/_{12}$ 1868. Der var i ekteskapet 2 barn.
17. h. **Josephine Fredrikke v. Koss**, født $^{25}/_7$ 1832 på Strømsø og død $^{30}/_1$ 1859 i Tønsberg; ugift.
17. i. **Oscar v. Koss**, født $^{10}/_8$ 1837 på Strømsø og død $^{31}/_3$ 1917 i Florø. Han tok examen artium med haud illaud. 1855, examen philos. 1856 med laud. og blev cand. juris $^{15}/_{12}$ 1859 med haud illaud. Etter ansettelse ved forskjellige sakførerkontorer, bl. a. hos advokat Ebbell, drev han med autorisasjon av $^{15}/_8$ 1863 egen sakførerforretning en kort tid inntil han $^4/_1$ 1866 blev edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Hallingdal. Denne post fratradte han $^{31}/_{12}$ 1867 og blev $^8/_2$ 1868 kopist i Kirkedepartementet, hvori

han ¹⁰/₇ 1874 utnevntes til kgl. fullmektig. Fra 1877 led han formentlig som følge av overanstrengelse under nervøs svekkelse og søkte andre embeder for derved å komme under forhold, hvorved han kanskje kunde gjenvinne sin helbred. Han blev i 1877 innstillet

Oscar v. Koss.

som nr. 2 til Setesdalens fogedembede og i 1878 likeledes som nr. 2 til Risør byfogedembede og meldte sig i årene inntil 1882 til hele 33 embeder, men uten gunstig resultat. Under ²⁵/₁₁ 1882 fikk han efter ansøknings avskjed fra sitt embede med 2 200 kr. i årlig pensjon, og nedsatte sig med autorisasjon av ²⁹/₁₂ 1883 som overrettssakfører i Florø, hvor han siden praktiserte.

Gift 1. gang ¹²/₈ 1870 i Nes, Hallingdal, med *Karen Magdalene Poppe*, født ¹⁰/₈ 1837 i Løiten og død ²⁷/₁ 1879 i Christiania, datter av underrettsprokurator, fra 1853 sorenskriver i Hallingdal, *Johan Herman Poppe* og *Karen Christine Poppe*.

Gift 2. gang ¹⁷/₆ 1881 i Christiania med *Birgitte Christine Sophie Rosamunde Aall*, født ¹⁷/₁₂ 1848 i Vik i Sogn og død ²³/₆ 1905 i Florø; datter av korpslæge *Jørgen Wright Aall* og *Karen Daae Fasting Christensen*. 2 barn [18 a—18 b]:

18. a. **Karen v. Koss**, født $8/4$ 1882 i Christiania; bosatt i Oslo.
Ugift.

18. b. **Pauline v. Koss**, født $20/10$ 1886 i Bergen.

Gift $29/4$ 1922 i Christiania med *Magne Johannes Horgen*, født $18/9$ 1889 i Hurum; sønn av skibsfører *Carl Julius Horgen* og *Johanne Petrine Lindseth*. I 1910 blev han uteksaminert fra Christiania tekniske Skoles maskinavdeling og var derefter til 1923 sanitær-, varme- og ventilasjonsingeniør i forskjellige firmaer i Christiania samt seks år i kommunens tjeneste. Fra 1923 til 1929 var han ansatt ved et større spesialfirma i samme branche i New York og er fra 1929 teknisk konsulent og medinnehaber av konsulentfirmaet Erichsen og Horgen, Oslo.

17. j. **Johan Albrecht v. Koss**, født $9/12$ 1841 i Tønsberg og død $7/4$ 1907 i Christiania. Som så mange tidligere av slekten vilde også han velge den militære løpebane, men da det til denne utdannelse ikke blev anledning, gikk han i ung alder til sjøs og skaffet sig efterhånden gode teoretiske kunnskaper. Som kaptein førte han flere større seilskib, og til slutt i mange år barken «Aurora» av Tønsberg, i hvilken han tillike var partsreder, i oversjøisk fart. Da skibsfarten dengang var utsatt for større farer enn i nuværende tid, kom v. Koss ut for både havari og forlis og fikk mangen gang anledning til, som den modige og dyktige sjømann han var, å yde verdifull hjelp til andre sjøfolk som var i nød. Av de mange erkjentlighetsgaver han herfor mottok, kan nevnes en stor engelsk toddymugge, som fremdeles er i familiens eie. På den tid satt v. Koss økonomisk ganske godt i det, men uheldige disposisjoner og kausjonsansvar for venner som kom i vanskeligheter, medførte at han tapte hvad han eide. Ved 1900 begav han sjøen og bosatte sig i Christiania, hvor han siden virket dels som forretningsmann og dels som lærer i navigasjon ved Christiania Sjømandsskole.

Gift $21/3$ 1871 i Trefoldighets kirke i Christiania med *Johanna*

Maria Theresia Unger, født $24/4$ 1847 sammesteds og død $2/5$ 1929 i Oslo; datter av byggmester og gårdeier *August Valentin Ferdinand Unger* fra Bozepole ved Danzig og *Johanne Marie Alme*. 7 barn [18 a—18 g]:

Johan Albrecht v. Koss og hustru Johanna Maria Theresia, f. Unger.

18. a. **Peter Henry Valentin v. Koss**, født $11/2$ 1872 i Tønsberg og død $10/4$ 1921 i Christiania. Etter absolvert middelskoleeksamen oppholdt han sig 4 år i Tyskland og derefter i tilsammen 3 år i England og Belgia for sin utdannelse, kom 1897 inn i firmaet J. L. Nerlien i Christiania og blev senere medeier i dette. Sammen med Nerlien grunnla han Nerliens kemisk-tekniske Aktieselskab, Nerliens Filmbyrå, som senere blev kjøpt av Oslo kommune, nuværende Kommunenes Filmcentral, likesom de også opprettet Norsk Surstoff- og Vandstoffabrik A/S. Alle disse foretagender fikk en rask utvikling med en blomstringstid under Verdenskrigen, da v. Koss som den dyktige forretningsmann grunnla sin formue.

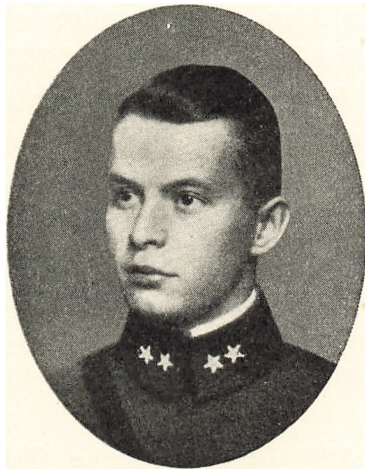
Gift $3/5$ 1902 i Christiania med *Leonora Christine Holth*, født $10/7$ 1874 i Sandefjord; datter av underfoged og gård-

eier i Sandefjord *Kristoffer Holth* og *Laura Olsen*. 1 barn [19 a]:

19. a. **Reidar v. Koss**, født $^{23}/_7$ 1906 i Christiania. Etter examen artium i 1925 gjennomgikk han Krigsskolens nederste avdeling på kavalerilinja 1926, blev sekondløytnant 1927 og premierløytnant 1933 i Akershus dragonregiment nr. 1. Han studerte ved Handelsakademiet i Wien 1927—28 og ved Den tekniske Høiskole i Charlottenburg, Berlin, 1929—34. hvor han tok eksamen på kjemilinja som diplomingeniør. Etter hjemkomsten i 1934 blev han knyttet til Norsk Surstof- og Vandstoffabrik, hvori hans far hadde vært medeier. Ved siden av denne sin virksomhet driver v. Koss gårdsbruk, idet han i 1936 kjøpte gården Åstad i Asker på 570 mål, hvorav halvten utmark og halvten skog. Ridder av Johanniterordenen; ugift.
18. b. **Hedvig Marie v. Koss**, født $^2/_11$ 1873 i Tønsberg; bosatt i Oslo. Gift $^{30}/_{10}$ 1895 i Christiania med *Carl Johan Gundersen*, født $^{14}/_4$ 1869 på emigrantskipet brigg «Kong Carl» og død $^{10}/_5$ 1919 i Lardal; sønn av skipsfører *Gustav Edvard Gundersen* og *Christiane Wæsmann*. Han tok examen artium 1886, examen philos. 1869, begge med laud., og blev cand. medicinæ 1894 med haud illaud. Han var fra 1895 kommunelæge i Hølen, Son og Såner, fra mai 1896 kommunelæge i Naustdal i Søndfjord.
18. c. **Alberta Theresia v. Koss**, født $^4/_5$ 1878 i Tønsberg og død $^3/_6$ 1902 i Christiania; ugift.
18. d. **Ingegerd v. Koss**, født $^{21}/_{11}$ 1880 i Tønsberg og død $^3/_7$ 1899 i Christiania.
18. e. **Bergliot Josephine v. Koss**, født $^5/_10$ 1883 i Tønsberg. Gift $^{24}/_{11}$ 1905 i Christiania med *Christian Martin Eckhoff*, født $^{16}/_{12}$ 1875 sammesteds; sønn av arkitekt *Nils Stockfleth Darre Eckhoff* og *Nicoline Ottilie Eckhoff*. Etter eksamen ved Handelsegymnasiet 1895 og et års opphold i Chemnitz fikk han anset-

Valentin v. Koss og hustru Leonora, f. Holth.

Reidar v. Koss.

telse hos Sverdrup Engelschøn, derefter hos Gulbranson & Thomle og i 1908 ved Sandvikens Blikvarefabrik. I 1911 blev han disponent for Bærums jernoplags utsalg og driver nu egen forretning i Oslo; bosatt på Nordstrand.

18. f. **Alfhild v. Koss**, født $^{19}/_{12}$ 1885 i Tønsberg. Tok tannlægeeksamen 1907.

Gift 1. gang $^{30}/_{10}$ 1909 i Christiania med tannlæge *Carl Arnkværn*, født $^{21}/_{3}$ 1885 i Furnes og død $^{20}/_{1}$ 1921 i Christiania; sønn av brukseier *Andreas Arnkværn* og *Johanne Staff*.

Gift 2. gang $^{20}/_{1}$ 1925 i Frogner kirke, Oslo, med *Einar Ekeberg*, født $^{8}/_{2}$ 1893 i Gjerdrum; sønn av gårdbruker *Hans Ekeberg* og *Dorothea Finstad*. Efter examen artium 1912 gjennomgikk han Norges tekniske Høiskole, hvor han tok avgangseksamen 1917, og er nu ansatt som avdelingsingeniør ved Norges Statsbaner, Oslo distrikt.

18. g. **Thorleif v. Koss**, født $^{15}/_{6}$ 1888 i Tønsberg. Uteksaminert i 1906 fra Christiania Handelsgymnasium og i 1909 fra Hortens tekniske Skole. Han opholdt sig i årene 1911—14 og 1916—18 i utlandet, senest i Moskva. Her hadde han tenkt å slå sig ned for godt, men revolusjonen og de umulige leveforhold denne medførte tvang ham til å forlate Russland. I 1920 kjøpte han en igangværende en gros forretning i Christiania og som han siden har oparbeidet og utvidet. Fra 1938 gikk forretningen over til A/S Koss med v. Koss som direktør. I 1922 blev han eier av gården Akersgt. 43, Oslo. Bosatt i sin villa Solveien 102, Nordstrand.

Gift $^{19}/_{12}$ 1914 på Ormøen i Nordstrand med *Svanhild Nerlien*, født $^{7}/_{9}$ 1888 i Christiania; datter av grosserer *J. L. Nerlien* og *Hulda Louise Holth*. 4 barn [19 a—19 d]:

19. a. **Eva Margarethe v. Koss**, født $^{15}/_{10}$ 1915 i Christiania. Student 1934.

Gift $^{4}/_{1}$ 1938 i Frogner kirke, Oslo, med *Alfred Georg Riekeles*, født $^{2}/_{1}$ 1911 i Christiania, sønn av assessor i Oslo Byrett *Peter Richard Riekeles* og *Augusta Sibbern*. Han

tok examen artium i 1929 og blev cand. med. 1937 med laud.;
gjennemgikk i 1937 officerskurset for Hærens Sanitet og
blev løytnant samme år.

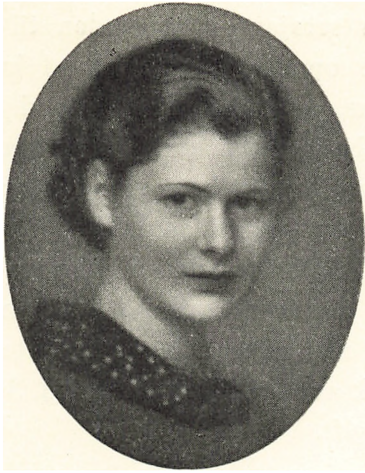
Thorleif v. Koss og hustru Svanhild f. Nerlien.

19. b. **Arne Kristian v. Koss**, født $21/3$ 1918 på Bekkelaget. Han har opholdt sig to år i Tyskland for sprogets skyld og tok i 1937 eksamen ved Befalsskolen for Hærens artilleri, luftvernet. Studerer for tiden ved Höhere Fachschule für Textilindustrie, Chemnitz.
19. c. **Knut Johan v. Koss**, født $16/11$ 1921 på Nordstrand. Frekventerer internatgymnasiet i Unterschondorf i Oberbayern.
18. d. **Wencke v. Koss**, født $9/7$ 1923 på Nordstrand.
15. j. **Elisabeth Margrethe v. Koss**, født $10/2$ 1746 på Modum og død $16/1$ 1821 på Haugan i Sigdal; ugift.
15. k. **Christian v. Koss**, født $12/8$ 1747 på Modum og død $13/7$ 1825 på Strømsø. Han blev $26/10$ 1763 kadett reformé ved Landkadettkorpset i Kjøbenhavn, sekondløytnant à la suite i 2. Vesterlenske nasjonale regiment $3/8$ 1774, sekondløytnant ved 3. Ryfylkeske kompani $11/9$ 1776 og premierløytnant ved 2. Ryfylkeske kompani

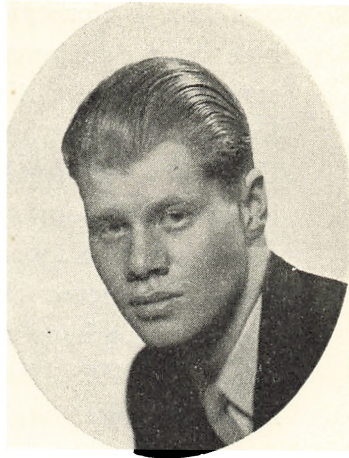
$26/5$ 1779. I denne egenskap forsatt til 2. Oplandske nasjonale regiment $25/1$ 1788 og videre til Nordenfjeldske regiments nasjonale kompanier $29/5$ 1789; karakterisert kaptein $10/12$ 1790 med anciennitet fra $11/12$ 1789. Under $1/1$ 1792 forsatt til 1. Akershuske regiment blev han her virkelig kaptein og kompanichef $8/3$ 1793 med full gasje fra $1/1$ 1797; chef for Mellem-Valdreske kompani $15/9$ 1797 og karakterisert major $7/8$ 1809 med anciennitet fra $11/4$ 1806. Endelig blev han for siste gang forsatt $1/7$ 1810 til Valdreske Skarpskytterkorps og tok et halvt år etter, $21/2$ 1811, avskjed med pensjon; ugift.

15. l. **Birthe Marie v. Koss**, født $5/11$ 1748 på Modum og død $19/8$ 1831 på Strømsø. Som ugift nød hun en årlig pensjon av Kvesthuskassen på 50 rdl.

15.m. **Nicolai Frederik v. Koss**, født $13/11$ 1750 på Modum, blev 1766 sersjant og var fra $1/3$ 1770 til $31/8$ 1773 elev av Den matematiske Skole c : Krigsskolen i Christiania, blev $24/8$ 1774 sekondløytnant ved Åmotske Skiløperkompani under 1. Oplandske nasjonale regiment, forsatt $15/7$ 1778 til Solørske Skiløperkompani og befordredes $18/4$ 1781 til premierløytnant ved de 3 Søndenfjeldske Skiløperkompanier. I 1784 blev han tiltalt «for overhørighet, trusler, voldelig overfald og umaatelig pryglen», men under sakens behandling kom det tydelig for dagen at han hadde handlet i et anfall av momentan sinnsforvirring. Det blev derfor innstillet at han skulde holdes under observasjon på Akershus i et års tid og imidlertid beholde sin gasje. Denne ordning blev bifalt av kongen $18/6$ 1784, men utsikten til at v. Koss igjen kunde gjenopta sine militære plikter inntrådte ikke, hvorfor han blev dimittert fra tjenesten $20/5$ 1785 med 100 rdl. i årlig pensjon. Imidlertid blev han såvidt bra igjen at han vilde kunne gjøre fyldest for sig i civil stilling, og $31/12$ 1785 fikk han meddelelse om at han ved inntredende vakanse skulde få et embede under Det Vestindisk-Guineiske Generaltollkammer. På denne tid søkte han om at hans 4 søstre måtte tilståes

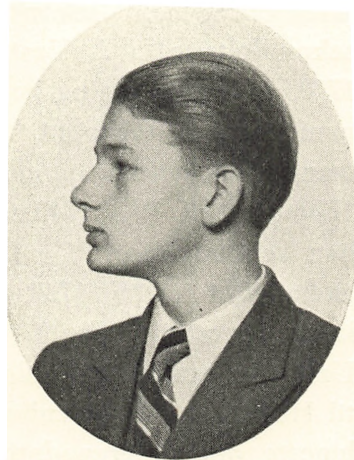
Eva v. Koss.

Kristian v. Koss.

Wencke v. Koss.

Johan v. Koss.

en pensjon på 200 rdl. årlig, og da dette blev avslått tilbød han å tjenstgjøre som sersjant i Livgarden til fots, hvis bare pensjonen kunde opnåes. Dette tilbud kunde, som rimelig var, ikke antas, og hans sinnstilstand medførte at tilsagnet om tollembedet ikke kunde oprettholdes. Under $\frac{9}{8}$ 1787 forlangte hans brødre ham tatt i forvaring, formodentlig som sikring under vanviddsanfall, og i august reiste han til Kjøbenhavn. I 1788 blev den ulykkelige unge mann ytterligere eksaltert under et ophold i Rønne på Bornholm og hans opreden medførte at han blev internert der til $\frac{9}{11}$ 1790. Han led nok av forfølgelsesvanvidd. Senere hørtes der intet om ham. Ugift.

15. n. **Maria Josepha v. Koss**, født $\frac{2}{7}$ 1752 på Modum og død $\frac{22}{5}$ 1783 i Fredriksvern; ugift.

15. o. **Maren Dorothea v. Koss**, født $\frac{15}{5}$ 1754 og begravet $\frac{24}{5}$ 1754 på Modum.

14. e. **Frederik v. Koss**, født $\frac{18}{3}$ 1701 på Solberg i Skedsmo og død $\frac{9}{5}$ 1782 på Bergenhus. Han blev fra sersjant i Rømelings gevorbne infanteriregiment sekondløytnant à la suite 1716 og virkelig sekondløytnant i 2. Vesterlenske regiment $\frac{5}{9}$ 1718, redusert i 1720, ansatt på ny og befordret til premierløytnant ved 6. kompani i samme regiment $\frac{5}{5}$ 1724, forsatt til 1. Vesterlenske regiment¹ som kaptein og chef for Øvre Telemarkske kompani $\frac{11}{7}$ 1729 og fikk $\frac{21}{11}$ 1740 majors karakter. Under $\frac{8}{10}$ 1745 blev han sekondmajor, $\frac{31}{3}$ 1754 oberstløytnant av infanteriet med anciennitet fra $\frac{30}{7}$ 1749 og chef for 1. Mandalske kompani, virkelig oberstløytnant $\frac{6}{12}$ 1758, karakterisert oberst $\frac{4}{3}$ 1760. Under krigen med Russland 1761—62 blev norske tropper sendt til Holsten og Mecklenburg, og her blev han chef for den kombinerte norske grenaderbataljon som efter ham kaltes «Koss-

¹ Regimentets uniform var rød med lyseblå opslag, lyseblått underfôr, røde kamisoler (brystduk, vest), lyseblå knapphuller, hvite knapper og hvit snor om hatten.

iske Bataljon» i Rendsburg. Under $24/9$ 1763 blev han virkelig oberst og chef for 2. Bergenhusske nasjonale regiment, ankom til Bergen $8/4$ 1764, og var fra $18/7$ 1765 til sin død tillike kommandant på Bergenus. Generalmajor $18/7$ 1765, generalløytnant $18/4$ 1781 med anciennitet fra $7/2$ samme år. Ugift.

I 1739 omtaler Vesterlenske regiments chef, oberst Fien, daværende kaptein v. Koss på følgende måte i sin konduiteliste: «Maatelig statur og smuk exterior. Upaaklagelig i alle maater, saasom han ei inklinerer til drik, spil eller kværeler, men derimot hans levemaate konform med et honet gemyt. Hurtig begrep. Applicerer sig i alle tilfelde med progres som nidkjær officer paa tjenesten. Er ei alene habil til sin nuhavende charge, mens endog en høiere at kommandere. Især adræt og vel skikket til at forestaa majors funktion, hvorpaa han allerede utviste prøve ved senere generalmønstring, da han kommanderte som major. Besidder ingen videnskaper særdeles.»

14. f. **Gustav Henrik v. Koss**, født 1704 i Skedsmo og død $12/4$ 1771 i Flekkefjord. På en offentlig forespørsel om sitt adelskap oplyste han $6/10$ 1746 bl. a. at da foreldrene døde mens han var barn, og han ikke hadde midler til å optre standmessig, kunde han ikke opnå en sådan charge som vilde være hans herkomst konvenabel — skjønt han hadde av ytterste evne bestrebt sig derfor «baade ved militære og civile tjenester i 25 aar». Imidlertid bøtet kongen i noget monn på denne mangel ved å utnevne ham til kanselliråd $15/4$ 1746.

Når v. Koss hentyder til «militær tjeneste» refererer dette sig til at han hadde vært sersjant i Vesterlenske regiment; som sådan var han til stede i sin frende, oberstløytnant Gustav v. Koss' hus i Christiansand i 1724 da den tragedie utspiltes som medførte oberstløytnantens avskjed i 1725 og er nevnt side 74.

Ved Rentekammerets bestalling av $7/5$ 1729 blev han tollvisiter, veier og måler i Flekkefjord; kgl. konfirmert $5/3$ 1731 og på ny $15/4$ 1747. Fra året 1735 var han tillike «havnevogter»

o: havnefoged, men tross de tre bestillinger blev det dog smått med inntektene. Under ¹⁸/₁₁ 1743 opplyser han således at årsinntekten til den dag utgjorde 120 rdl., derav i måler- og veierpenger 40 rdl. og i havnepenger 14 rdl. For hele året vilde han ikke nå op i 200 rdl. «Han kan neppe siges at ha subsistensmidler, helst da han holder hvert av sine fem barn til opdragelse blandt fremmede.» Ganske visst eide han et hus i byen, verdsatt til 300 rdl., men samtidig satt han i en gjeld på 280 rdl. Det må for øvrig erindres at riksdaleren på denne tid, efter Den store nordiske Krig, hadde en verdi av omkring 10 kr. i denne del av landet.

I 1770 frasa han sig stillingen som veier og måler, men fortsatte som tollvisiter og havnefoged til sin død. Under ⁵/₂ 1762 blev han av stiftamtmanden konstituert som overtollbetjent i vakansen efter den fem dager i forveien avdøde tolder Johan Bull. Gjennem sine ekteskap har han visstnok fått midler, da han synes å være velstående i sine senere år.

Gift 1. gang 1729 med *Christine Beer*, født omkr. 1705 i Flekkefjord og død ¹/₁ 1753 i Kjøbenhavn; datter av skibsfører, kaptein på defensjonsskibet «Concordia» av Christiansand *Henrik Lauritzen Beer* og *Marthe Haanes*. Det blev et ulykkelig ekteskap, idet hustruens livsførsel gjennom flere år lot meget tilbake å ønske. Hun brøt sin ekteskapspakt og truet og forfulgte sin mann på tyrannisk måte. I 1745 kunde v. Koss ikke klare det lenger og søkte skilsmisse på det vilkår at hun skulde få hans halve gasje mot forpliktelse til for sin adferds skyld å forlate stiftet og ikke lenger bære hans slektsnavn. På disse forutsetninger falt den kgl. resolusjon om skilsmis- sen ¹/₁₀ 1745.

Gift 2. gang ²¹/₂ 1754 i Lund, Flekkefjord, med *Elisabeth Christence Kloed*, født omkr. 1728 sammesteds og død ²⁰/₄ 1763 i Flekkefjord; datter av major *Christopher Kloed* og *Birgitte Sophie Heide*. Ved skiftet efter henne var boets formue 2 439 rdl., hvorav de 1 034 var arv efter v. Koss' bror oberst Christian v. Koss. Efter fradrag av gjeld på 980 rdl. blev i beholden formue 1 459 rdl.

Gift 3. gang 1764 i Lund, Flekkefjord, med *Margrethe Marie Storch*, døpt $12/6$ 1720 i Valle, Setesdalen, og død $6/2$ 1800 i Flekkefjord; datter av sogneprest *Edvard Storch* og 2. hustru *Birgitte Christine Schrøder*. Hennes helsøster Anne Birgitte Storch var gift med v. Koss' svoger, løytnant Bendix Heide Kloed. 11 barn. [15 a—15 k]:

15. a. **Martha Marie v. Koss**, født 1729 i Christiansand og død $3/5$ 1785 i Flekkefjord.

Gift $19/2$ 1756 i Lund, Flekkefjord, med tolder *Lyth Ørum*, som var født 1724 i Vanse og døde $25/2$ 1756 i Flekkefjord, visstnok sønn av kapellan i Vanse, fra 1728 til sin død i 1739 sogneprest til Kinn i Søndfjord, *Rasmus Lythsen Ørum*. Deres sønn var Lyth Lythsen Ørum, posthumt født 1756 i Nes, sorenskriver i Finnmark $8/9$ 1786, forflyttet til sorenskriver i Stjør- og Værdalen $22/6$ 1799, tok avskjed fra embedet i 1807 og døde 1812.

15. b. **Elisabeth Marie v. Koss**, døpt $14/6$ 1730 i Nes, Flekkefjord, døde innen 1763 etter mange års sykeleie.

15. c. **Johan Christopher v. Koss**, døpt $19/7$ 1731 i Nes og død $8/1$ 1811 i Bergen. I 1747 søkte faren om å få ham konstituert under sitt midlertidige fravær som tollvisiter, han var da 16 år gammel; men bestemmelsen var nok å få ham inn på den militære bane og samme år kom han inn på Den matematiske Skole i Christiania. Etter $1\frac{1}{2}$ års utdannelse her blev han i 1749 serjant i 1. Vesterlenske nasjonale regiment og befordredes $28/2$ 1753 til fenrik ved Bamleske kompani og fra $12/12$ samme år ved 2. Robyggelagske kompani mot å betale 400 rdl. til forgjengeren. Under $21/7$ 1756 blev han karakterisert sekondløytnant, $11/10$ 1758 karakterisert premierløytnant og som sådan forsatt til 1. Mandalske kompani, $14/10$ 1761 virkelig premierløytnant ved 3. Nedenesske kompani og karakterisert kaptein ved 3. Nedenesske kompani i samme regiment $6/10$ 1762, $11/1$ 1764 forsatt til 2. Mandalske kompani. Under $1/1$ 1766 blev han premierløytnant ved Beitstadske kompani av 1. Trondhjemske regiment. Den $1/7$ 1767 avgikk han med pensjon «som ubekvem til tjenesten» og bodde

i Trondhjem da den kgl. ordre av $\frac{5}{9}$ samme år om avskjed innløp; siden levet han ved Christiansand. Under $\frac{7}{5}$ 1770 blev han på ny ansatt og nu i 1. Vesterlenske regiment som chef for 1. Mandalske kompani, hvor han siden stod til sin endelige avskjed $\frac{27}{1}$ 1774.

Gift $\frac{14}{8}$ 1764 i Christiansand med *Engel Lund*, døpt $\frac{1}{8}$ 1741 sammesteds og død $\frac{4}{7}$ 1774 i Oddernes; datter av skibsfører og reder *Søren Jacobsen Lund* og *Engel Thomasdatter Muldrup*. 2 barn. [16 a—16 b]:

16. a. **Kirstine Elisabeth Cathrine v. Koss**, født $\frac{13}{6}$ 1765 i Mandal og død $\frac{1}{6}$ 1766 i Egersund.

16. b. **Kirstine Elisabeth Cathrine v. Koss**, døpt $\frac{21}{12}$ 1766 i Beitstaden og død $\frac{1}{6}$ 1831 i Christiania.

Gift 1788 med *Heinrich Wilhelm Reichborn*, født $\frac{6}{8}$ 1750 i Hamburg og død $\frac{22}{12}$ 1809 i Christiania; sønn av *Johann Joachim Reichborn*, som fra 1757 var bosatt i Bergen, hvor han i 1763 blev stadsbyggmester.

Han kom i 1765 i lære hos kirurg Hochkirchen i Bergen, blev 1768 skibskirurg og i 1772 kompanikirurg i Bergen; tok medisinsk eksamen i Holland og blev overkirurg på den hollandske flåte. I 1784 blev han underkirurg i 1. Bergenhusske regiment, tok dansk kirurgisk eksamen i Kjøbenhavn 1787 og blev derefter bataljonskirurg i 2. Bergenhusske regiment 1788. Sluttelig var han regimentsfeltskjær i det 1. Akershusske regiment fra 1790 til han på grunn av sinnsyke dom fikk avskjed $\frac{12}{11}$ 1802 med 144 rdl. i årlig pensjon. Han var i de siste tolv år bosatt i Christiania, og i denne tid tillike læge ved det civile sykehospital.

15. d. **Christian Frederik v. Koss**, døpt $\frac{13}{2}$ 1733 i Flekkefjord, blev, dimittert fra Christiansands skole, student i 1750. Han levet i 1753, men er visstnok ikke meget senere død, i ethvert fall forinnan farens skifte i 1771; ugift. Det er mulig at han i nogen tid har hatt en lærerpost.

15. e. **Adam Butcher v. Koss**, døpt $4/7$ 1734 i Nes og død $11/9$ 1810 i Kjøbenhavn. Han gikk, som nesten alle i slekten, den militære vei, blev fra sersjant $12/5$ 1756 karakterisert fenrik i Livgarden til fots i Kjøbenhavn, $29/6$ 1757 virkelig fenrik, $19/4$ 1758 sekondløytnant og $13/7$ 1762 premierløytnant. Under $16/10$ 1763 blev han forsatt til Danske Livregiment, karakterisert kaptein $12/6$ 1765 og $5/3$ 1766 kaptein og chef for Sundalske kompani av 2. Trondhjemske nasjonale regiment. Den $1/3$ 1769 beordredes han som stabskaptein til 1. Fyenske nasjonale bataljon, men overførtes $10/6$ 1773 som kaptein og kompanichef til Søndenfjeldske gevorbne regiment, fikk $28/5$ 1783 majors karakter og blev forsatt til Norske Livregiment i Kjøbenhavn; sekondmajor $3/6$ 1785 og meddelt avskjed med oberstløytnants karakter $11/12$ 1790. Hans pensjon blev $8/1$ 1790 omgjort til vartpenger på 350 rdl. årlig.

Ved skiftet efter v. Koss $11/9$ 1810 i hans bolig i Store Kongens gate nr. 51 i Kjøbenhavn oplystes at avdøde «aldeles intet» efterlot sig, idet de i værelsene forefindende møbler tilhørte boligen, og denne hadde v. Koss leiet av justisråd Scharffenberg. Det blev således intet å arve for de efterlatte 9 barn og 3 sønnebarn.

Gift $7/3$ 1760 i Kjøbenhavn med *Dorothea Cathrine Grønkier*, døpt $22/7$ 1740 i Vor Frue kirke sammesteds og død $20/10$ 1807 i Kjøbenhavn; datter av velhavende vertshusmann i «Prinsen» på Vestergate *Christen Jensen Grønkier* og *Karen*. 10 barn. [16 a—16 j]:

16. a. **Christen Grønkier v. Koss**, født $15/1$ 1761 i Kjøbenhavn og død der $26/6$ 1808. Han lot sig innskrive på Landkadettakademiet i Kjøbenhavn, men tok annen bestemmelse og blev antatt som volont. sjøkadett 1777 og som kadett 1781. I sistnevnte år kom han på tokt med fregatten «Kiel» til Vestindia, befordredes $19/5$ 1784 til sekondløytnant på flåten og $31/7$ 1790 til premierløytnant. I årene 1794 til 1797 var han interims-eqvipagemester på Nyholm, 1797 til 1798 nestkommanderende på fregatten «Thebis» på tokt til Mittel-

havet, blev $14/6$ 1799 kapteinløytnant og nestkommanderende på chebakken «Lindormen» som vaktskib på Kjøbenhavns red. I 1800 var han med orlogsskibet «Prinsesse Louise Augusta» i eskadre, i 1800 til 1801 med orlogsskibet «Sejeren» i eskadre i Middelhavet og 1801 til 1802 nestkommanderende på fregatten «Iris» til Vestindia. Under $7/3$ 1806 utnevnt til kaptein blev han samme år chef for batteriet Trekroner og for vaktskibsposten på Kjøbenhavns red; i årene 1807 til 1808 var han chef for blokkskibet «Prinsesse Wilhelmine Caroline», som var et av de tre orlogsskib der var grunnsatt for å danne batteriet Prøvestenen.

Under $3/8$ 1804 fikk v. Koss kgl. tillatelse til å sitte i uskiftet bo, og ved det i hans dødsbo avholdte skifte i 1808 blev der et nettooverskudd på 2 249 rdl. foruten nogen uvisse poster.

Gift $8/5$ 1795 i Kjøbenhavn med *Kirstine Marie Casle Berthelsen*, døpt $1/12$ 1769 i Trinitatis kirke, Kjøbenhavn, og død $26/7$ 1804; datter av urtekremmer *Lorentz Berthelsen* og *Cathrine Sophie Witt*. Foruten et dødfødt barn, begr. $25/5$ 1797, hadde v. Koss 3 barn, som alle blev døpt i Holmens kirke i Kjøbenhavn. [17 a—17 c]:

17. a. **Lorentz Berthelsen v. Koss**, født $2/2$ 1800 i Kjøbenhavn.

17. b. **Anne Marie Berthelsen v. Koss**, født $23/6$ 1802 i Kjøbenhavn.

17. c. **Kirsten v. Koss**, født $1/6$ 1804 i Kjøbenhavn. — Disse tre søsken levet alle ved farens skifte i 1810, og døtrene synes senere, iallfall i nogen tid, å ha hatt ophold i Kjøge, men deres skjebne er forgjeves efterspurt i Danmark.

16. b. **Christine Fredrikke v. Koss**, født $15/2$ 1762 i Kjøbenhavn og død $22/1$ 1850 sammesteds.

Gift $10/2$ 1818 i Garnisonskirken, Kjøbenhavn, med *Daniel Christian Weldingh*, født $23/8$ 1771 i Worms og død $1/11$ 1830 i Kjøbenhavn; sønn av dansk oberst *Hans Weldingh* og *Sophie Dorothea Haffner*. Han blev $30/11$ 1789 fenrik à la suite i Danske Livregiment, virkelig fenrik $4/6$ 1790, karakterisert sekondløytnant

¹⁵/₅ 1795 og virkelig ²⁸/₁₀ 1796. Under ¹²/₃ 1802 befordredes han til premierløytnant, ³/₁ 1806 til stabskaptein og ²³/₁ 1809 til kaptein og kompanichef i samme regiment. Den ¹/₁₂ 1816 fikk han avskjed med tittel av major og 300 rdl. i årlig pensjon. — Welding hadde tidligere vært gift ²⁴/₃ 1797 i Kjøbenhavn med *Juliane Marie de Meza*, født ¹⁸/₁₁ 1759 og død ¹⁸/₅ 1817; datter av læge Samuel Theophilus de Meza og Reginé Cahagnet Belifantes.

16. c. **Gustava Henrikke v. Koss**, født ²⁸/₂ 1764 i Kjøbenhavn og død ugift ¹⁴/₁ 1837 sammesteds. Ved testament av ¹²/₁ 1837 fordelte hun sine etterlatte midler således at søsteren fru Welding fikk 600 rdl., dennes stiftsønn (altså arvelatersken ubeslektet) løytnant Johan Welding 1 000 rdl., søsteren Elisabeth Marianne v. Koss 300 rdl., søsteren fru Lund 200, og hvad der måtte bli tilbake skulde tilfalle søsteren madame Iversen. Løytnanten, som i et eldre testament var blitt ganske anderledes flott betenkt og ikke ante det nye, som frøkenen hadde opsatt kun to dager før sin død, blev ytterlig skuffet og presterte straks en regning på 1 919 rdl. for de 4 år avdøde hadde opholdt sig i hans hus. Dette fikk til følge en lang protestskrivelse, hvori hennes svoger Iversen gir adskillige opplysninger av interesse. Frøkenen, som slett ikke stod på nogen god fot med familien, var efter 20 års ophold i Frankrike kommet tilbake til Kjøbenhavn i 1831. I et års tid førte hun så egen husholdning, men da hun var flott anlagt, strakk inntektene ikke til, og hun fikk så ophold hos løytnant Welding. Alt gikk nu lenge godt, men få dager før sin død flyttet hun i forargelse bort og gjorde nytt testament til fordel for personer som hun tidligere til dels ikke hadde fordratt og heller ikke hatt omgang med. «Hun var vant til elegance og bekvemmelighet, brukte 90 rdl. til garderobe og forlangte at ligge paa landet om sommeren». I sin forfengeligheit lot hun sine omgivelser tro at hun var meget formuende, og da hun som officersdatter vilde søke om forhøiet pensjon gjorde hun sig et halvt snes år yngre enn hun var, hvad der voldte utrolig uleilighet med

å skaffe dåpsattest, forinnan hun til sin store misfornøielse til sist måtte tilstå rette tid og sted. Den ved testamentet reduserte løytnant Weldingh og begunstigede Iversen forfektet sine respektive fordeler av all evne, og løytnanten lot bl. a. falle den ytring at frøkenen hadde eid det dobbelte av hvad hun efterlot, og «at 1 000 rdl. i den siste tid var forsvunnet, som nogen på hennes vegne hadde hevet og forødt»!

16. d. **Karen v. Koss**, døpt $7/10$ 1766 og død ugift $1/3$ 1834 i Kjøbenhavn.

16. e. **Frederik v. Koss**, døpt $18/1$ 1769 i Kjøbenhavn, døde som barn.

16. f. **Elisabeth Marianne v. Koss**, født $10/12$ 1773 i Fredrikshald, levde ved søsteren Gustavas død i 1837. Hun er mulig identisk med den «Elisabeth Cathrine v. Koss» som ved farens død i 1810 anføres «gift med forvalter *Mortensen* i Christiania»; denne er iøvrig forgjeves eftersøkt, og nogen Elisabeth Cathrine nevnes ikke i Gustava v. Koss skifte i 1837, og efterslekt har der således neppe vært.

16. g. **Margrethe Elisabeth v. Koss**, født $12/3$ 1776 i Fredrikstad; levde 1841 i Kjøbenhavn.

Gift $8/4$ 1808 i Frederiks tyske kirke i Kjøbenhavn med *Johannes Iversen*, som døde sammesteds $22/5$ 1841, 66 år gammel. Han var først fullmektig ved Borgens Sukkerhus, derefter te- og porselenshandler og til sist ekstraskriver ved Fattigvesenets bokholderkontor.

16. h. **Juliane Marie v. Koss**, døpt $31/12$ 1778 i Fredrikstad og død $28/5$ 1848 i Kjøbenhavn.

Gift $5/5$ 1805 i Nicolai kirke, Kjøbenhavn, med *Peder Anton Lund*, døpt $3/8$ 1788 i Vår Frelsers kirke på Christianshavn og død i novbr. 1855; sønn av bøkbersvenn *Ole Nielsen Lund* og *Sidsel Pedersdatter*. Han var tollkasserer i Saxkjøbing og tok avskjed fra dette embede $21/10$ 1847; ektefellene synes i senere år å ha levet adskilt. De hadde en sønn, Ludvig Lund, som gikk forretningsveien i Kjøbenhavn.

16. i. **Carl v. Koss**, døpt $^{15}/_6$ 1781 i Fredrikstad, blev landkadett $^{1}/_1$ 1795 og fikk avskjed fra kadettkorpset $^{25}/_3$ 1803; var ved farens død i 1810 i Vestindia og er senere uspart.
16. j. **Marthe Marie v. Koss**, døpt $^{19}/_7$ 1785 i Kjøbenhavn og død $^{8}/_6$ 1855 sammesteds.

Gift $^{20}/_6$ 1809 i Kjøbenhavn med *Ole Rafn*, født $^{10}/_{12}$ 1776 s. steds og død der $^{5}/_4$ 1862; sønn av kjøbmann *Nicolai Rafn* og *Marie Nielsen*. Han blev student 1795, cand. theol. med laud. 1800, derefter lærer ved Nicolai skole i Kjøbenhavn, sogneprest til Hurup på Jylland $^{3}/_5$ 1809, til Hedensted og Dalby ved Vejle $^{8}/_6$ 1827 og sluttelig til Vallensbæk på Sjælland $^{19}/_9$ 1828. I august 1841 blev han og hustruen så gyselig mishandlet av en fra slaveriet rømt forbryter, som brøt inn på prestegården, at Rafn ikke lenger blev i stand til å forrette sitt embede. Han søkte avskjed, som blev ham bevillet $^{19}/_9$ 1841, og ekteparet flyttet inn til Kjøbenhavn for der å komme under en langvarig lægebehandling. — Rafn var «efter tidens leilighet» en dyktig prest og ganske velhavende; da han var barnløs, skjenket han 10 000 rdl. til St. Johannes kirke på Nørrebro, Kjøbenhavn.

15. f. **Christopher Kloed v. Koss**, døpt $^{1}/_5$ 1754 i Nes, Flekkefjord, og død $^{26}/_3$ 1786 i Bergen. Han blev $^{1}/_4$ 1770 elev av Den matematiske Skole 3: Krigsskolen i Christiania, men viste sig efter 8 måneders skolegang så likegyldig for enhver belæring og dertil en så dårlig opførsel at han blev fjernet fra skolen $^{19}/_{12}$ 1770 og sendt «tilbake» til 2. Vesterlenske regiment som korporal. Guttens far blev ved etterretning herom så fortvilet at han fikk regimentets chef, oberst Sundt, beveget til å sende krigsskolechefen, oberst Prydz, en skrivelse, hvori han på det alvorligste fremstiller den ulykke som herved vil ramme familien og inntrengende ber gutten gjeninntatt, idet han tilføier at den gamle kanselliråd henstiller at sønnen «straks og på det skarpeste avstraffes med vand og brød i en maanedes tid, med krumslutning» m. v. — Efter

korrespondanse med Generalitetskollegiet fant oberst Prydz å kunne gjøre et nytt forsøk og tillike bortse fra avstraffelsen når gutten viste bod og bedring. Fra $\frac{1}{3}$ 1771 blev Christopher atter inntatt og tilendebragte skolegangen uten nevneverdige forseelser $\frac{5}{6}$ 1772. Fra sersjant i 2. Vesterlenske regiment blev han sekondløytnant à la suite $\frac{3}{11}$ 1779 i 2. Bergenhusske nasjonale regiment, fikk virkelig sekondløytnants grad $\frac{30}{1}$ 1782 og blev premierløytnant $\frac{17}{3}$ 1786 — ni dager før sin død; ugift.

15. g. **Gustav Henrik v. Koss**, døpt $\frac{7}{8}$ 1755 i Lund og død $\frac{15}{5}$ 1759 i Flekkefjord.

15. h. **Johan Christopher v. Koss**, født $\frac{19}{11}$ 1756 i Lund og død $\frac{24}{12}$ 1756 i Flekkefjord.

15. i. **Birgitte Sophie v. Koss**, døpt $\frac{13}{8}$ 1759 i Nes og død som liten.

15. j. **Birgitte Sophie v. Koss**, født $\frac{20}{4}$ 1763 i Nes og død $\frac{4}{5}$ 1763 sammesteds.

15. k. **Christence Christine Elisabeth v. Koss**, født 1765 i Lund og død $\frac{23}{8}$ 1849 i Flekkefjord.

Gift $\frac{13}{2}$ 1801 i Flekkefjord med *Svend Olaus Mølbach*, født $\frac{4}{10}$ 1766 i Christiansand og fór til sjøs som styrmann; sønn av tolder i Rasvåg på Hitterø *Christian Christensen Mølbach* og *Marichen Svendsdatter Flinch*. Etter Mølbachs tidlige død flyttet Christine til Bergen, hvor hennes manns farbror Anders Christensen Mølbach var oplagsskriver, men vendte på sine gamle dager tilbake til fødebyen. Mølbach eide i 1801 en anpart av gården Næs ved Flekkefjord, og avgikk ved døden før 1812.

14. g. **Joseph Albrecht v. Koss**, døpt $\frac{7}{1}$ 1706 i Skedsmo og død $\frac{2}{5}$ 1766 i Risør. Fra underofficer blev han befordret til fenrik à la suite i 1. Vesterlenske nasjonale regiment $\frac{4}{3}$ 1733, forfremmet til sekondløytnant à la suite $\frac{1}{12}$ 1738, blev virkelig fenrik $\frac{27}{2}$ 1741

og virkelig sekondløytnant ved 1. Nedeneske kompani $14/9$ 1742. Under $30/1$ 1749 blev han kapteinløytnant ved 2. Nedeneske kompani, $10/9$ 1749 kaptein à la suite, $21/7$ 1751 virkelig kaptein og kompanichef ved 1. Nedeneske kompani; major à la suite $14/10$ 1761 og premier-

Joseph Albrecht v. Koss' hustru Fredrikke Tønder.

major 1763 i samme regiment. På grunn av sykelighet fikk han 1765 avskjed med 175 rdl. i vartpenger. Han kjøpte Ladsten ved Dalen i Lårdal $7/7$ 1738 for 110 rdl. Det var våning med kakkelovn, skjul, fjøs og badstue, og her bodde han til han flyttet til Gjerstad i Nedenes i 1744.

Gift 1. gang efter juni 1725 med *Anna Hedens*, død 1749, datter av en englander *Samuel Hedens*, hvis annen datter Elisabeth Hedens blev gift $3/9$ 1739 på Dalen med sogneprest til Lårdal Christen Christensen Svaboe, hvis første hustru var Margrethe Corneliusdatter Paus, en søster av den s. 64 nevnte Paul Paus.

Gift 2. gang $27/6$ 1754 i Kragerø med *Fredrikke Tønder*, født der $27/8$ 1734 og død $27/4$ 1793 i Christiania; datter av byfoged *Peter*

Tønder og Elisabeth Gjønge. I sin enkestand blev «majorinne v. Koss» gjenstand for et ualmindelig påtrengende kurmakeri av den, ikke for sine dyders skyld, i 1765 avskjedigede kaptein Jacob Frederik Bjørn, på hvem hennes velstand, forventede arvemidler og posisjon i byens toneangivende krets nok har virket særdeles tillokkende i betraktning av at sådanne goder hittil hadde vært ham fremmed. Det gikk så vidt at mannen til tross for majorinnens gjentagne resolute avvisninger og uten hennes vidende innmeldte hennes sønn Peter på Herlufsholm skole og ^{24/12} 1768 gjorde innskudd på 275 rdl. i Enkekassen for henne som hans tilkommende hustru. Ved sådan drøi fripostighet regnet mannen med at hun vilde foretrekke ekteskapet for skandalen, men glemte at denne kun vilde ramme ham selv. Den plagede dame gikk straks til process, støttet av sin familie som i retten dokumenterte kapteinens utrolige frekkhet og ikke noksom kunde uttale sin forargelse over den tort som «den berømmelige, i gemyt og væsen ædelt-sindede majorinde» hadde vært gjenstand for. Kumpanen blev da også tatt ved vingeбенet og fikk efter kollegiets resolusjon de 275 rdl. refundert av Enkekassen, såsom «ægteskapet», efter hvad han anførte, «var bleven opslagen».

I det følgende år inngikk majorinnen nytt ekteskap, idet hun blev gift ^{27/7} 1770 i Kragerø med justisråd *Christopher Henrik Reusch*, født ^{26/7} 1715 i St. Petri menighet, Kjøbenhavn, og død ^{16/4} 1789 på godset Viltz i Mecklenburg; tolder fra 1765 i Kragerø og fra 1779 i Christiania. Sitt hus med have i Kragerø, liggende ved Store Kirkebugt, solgte Reusch ^{5/5} 1780 for 300 rdl.

Reusch og hustru hadde opprettet testament ^{18/1}, konfirmert ^{13/12}, 1771, hvorefter mannens arvinger i sin tid skulde tilfalle 50 rdl. av boet. Hustruen fikk som enke kgl. bevilling ^{18/1}, 1790 til å være sin egen verge, og ved proklama av ^{14/5} samme år innkalte hun mannens arvinger til skifte, men ingen meldte sig. Ved kommissarieskiftet efter henne ^{27/4} 1793 blev boet overdratt hennes barn av 1. ekteskap til fri rådhighet, idet de i testamentet fastsatte 50 rdl. til Reuschs arvinger eraktedes bortfalt ved proklamaet 1790.

Av Reusch og frue, og da ganske særlig av denne siste, har Conradine Dunker i sine erindringer og tidsbilleder «Gamle Dage» en ganske livlig skildring som her skal inntas, idet det dog bør erindres at pålitelighet i detaljene ikke var forfatterinnens sterke side:

«Lad os fremmane skyggen av justisraad Reusch, toldinspektøren, en rik mand, der like til sit tresinstyvende (!) aar hadde holdt sig i ærbødig avstand fra Hymen og dens fakkell; men nu saa han fru v. Koss, enke efter en rik adelig godseier i Mecklenburg (!), han saa hende, og han faldt — for hendes fødder eller i hendes armer? — jeg tror det første, thi vel var de ægtefolk, men hun var Per og han var Abelone. Fru Reusch var overmåte gjerrig og karg og skammet sig ikke derved. «Jeg kjøper,» sa hun til [min] mor, «tre smaa flyndrer for en skilling stykket, vi er jo kun tre personer, justisraaden, [min yngste datter] Elisabeth og jeg; jeg skjærer hodet og finnerne av flyndrene og strør lidt salt derpaa; nu koker jeg fisken, og dette er nu et middagsmåltid. Dagen efter koker jeg suppe på hodet og finnerne, og saaledes har vi to maaltider mat for tre skilling.» — Hun kokte suppe paa saltede blodpølser, og i sit hus fik Reusch aldrig anden forfriskning end et glas skillingsøl eller en kop tynd the uten sukker. . . . . Om vore [v: mine] forældre var i selskap hos dem erindrer jeg ikke, men vel at der til etatsraadens (!) selskaper blev laant hos mor dækketøi, sølvtøi, glas, porcellæn og kjøkkentøi. En aften maa far dog ha været i selskap hos Reusch, thi jeg hørte ham fortælle mor at fru Reusch hadde forbudt tjeneren at pusse lysene, da de brændte længere naar de ikke saa ofte blev pusset. . . . . Fru Reusch var endnu meget godt konservert. . . . og Reusch en sleben, fin, pedantisk adelsmand (?).»

Joseph Albrecht v. Koss hadde i sine ekteskap 7 barn [15 a—15 g]:
15. a. **Johan Christopher v. Koss**, døpt ²⁷/₅ 1725 i Skoger og legalisert ved foreldrenes senere inngåtte ekteskap, døde ²⁰/₁₂ 1778 i Bygland. Efter å ha gått i presten Schjelderups privatskole i Lardals prestegård blev han, av ham dimittert, student 1743 og tok teologisk eksamen 1746 med non contemnendus. Karakteren ved

denne embedseksamen var dengang forutbestemt etter det større eller mindre pensum som kandidaten la op. Biskop Johan Nordal Brun la således op minste pensum og fikk sitt non. Straks etter blev v. Koss feltprest ved general Kaas' regiment i Danmark og fikk efter tjenes- ten generalens attest for å være «ei aleneste en ganske opbyggelig og meget god prædikant», men tillike behagelig i omgang og uklanderlig iandel. Derefter blev han i desember 1746 personell kapellan hos sogneprest Svaboe i Lårdal, hvor han «henslet 10 aar med møie til det nødtørftige brøds erhvervelse, dog ikke uten armod og gjeldsfor- dybelse hos godvillige mennesker». «Som en Thimothæus er han værdig at have Pauli skudsmaal», skriver prosten Bloch i 1756, «en retsindig ordets tjener», og biskop Randulf tilføier at «han ikke uten stor bekymring har kunnet se sin familie forsynet». Efter mange an- søkninger om bedre vilkår fikk han endelig ^{27/8} 1756 kgl. bestalling som sogneprest i Christiansand stifts minste kall, Lårdal i Telemark, hvor den årlige inntekt var 120 rdl. Efter nærpå 10 like magre år blev han ^{22/5} 1767 forflyttet som sogneprest til Bygland i Setesdalen, hvor han allerede året efter avgikk ved døden; «saa gode gaver som aandens naade har forlenet ham, saa tro, nidkjær og opbyggelig har han forrettet» i all sin embedstid. Han var prost i Robyggelagets prosti.

Gift ^{1/4} 1748 på Hollen prestegård, ifølge kgl. bevilling viet av uved- kommende prest, med *Johanne Paus*, født ^{22/11} 1723 i Lårdal og død ^{1/5} 1807 på Åkhus i Bygland; datter av gårdbruker på Håtvet *Paul Corneliussen Paus* og *Marthe Blom*. — Da deres første (dødfødte) barn kom for tidlig til verden (moren blev introdusert ^{29/6} 1748 ved Lårdal), stod presten derfor i fare for å miste embedet, men fikk kgl. benådning ^{25/7} 1749 mot å gjøre avbigt fra prekestolen og betale 4 rdl. i mulkt.

I sin lange enkestand av 27 år levet prostinnen i trange kår med de ugifte døtre i hjemmet på Åkhus. En god hjelp var den arv hennes barn fikk i 1782 efter deres fars farbror, generalen på Bergenhus, men ved skiftet ved hennes død i 1807 i 84 års alderen anføres at «det litet

- hun har eiet var til ophold forlengst forbrukt, og neppe var så meget tilbake at hennes tarvelige og sømmelige jordefærd dermed kunde bestrides». 10 barn [16 a—16 j]:
16. a. **Johan Albrecht v. Koss**, døpt $^{11}/_5$ 1749 i Lårdal, døde før 1756.
16. b. **Anna Josepha v. Koss**, født $^1/_1$ 1751 i Lårdal, døde ugift $^{21}/_8$ 1825 i Bygland.
16. c. **Martha Pauline v. Koss**, døpt $^{18}/_1$ 1752 i Lårdal og begravet der $^{13}/_{10}$ 1786; ugift.
16. d. **Christian Frederik v. Koss**, født 1753 i Lårdal, døde ugift $^{19}/_4$ 1808 i Fredriksvern, begr. $^{25}/_4$ med kirkens beste likklæde og de 3 klokkers kimen i 1 time samt den største klokkes kimen i $^{1}/_2$ time forut. Han blev furer i 1. Vesterske regiment 1767, men var sersjant da han befordredes til sekondløytnant i samme regiment $^4/_3$ 1773; premierløytnant $^{19}/_7$ 1775, forsatt til Telemarkske regiment 1789, blev heri kaptein og kompanichef $^{29}/_5$ 1789, chef for Øvre Telemarkske kompani $^{10}/_7$ 1789 og reservertes majors anciennitet $^{11}/_4$ 1806.
16. e. **Johanne Marie v. Koss**, født 1754 i Lårdal, døde ugift $^{22}/_4$ 1830 i Bygland.
16. f. **Ingeborg Margrethe v. Koss**, døpt $^2/_2$ 1755 i Lårdal, døde ugift $^4/_6$ 1833 i Bygland.
16. g. **Joseph Albrecht v. Koss**, døpt $^{22}/_{12}$ 1757 i Lårdal og begravet der $^{20}/_6$ 1760.
16. h. En datter, begr. $^{12}/_8$ 1759 i Lårdal, 5 uker og 4 dager gammel.
16. i. **Joseph Albrecht v. Koss**, døpt $^{27}/_{11}$ 1764 i Lårdal, døde som barn.
16. j. **Josepha Albertine v. Koss**, døpt $^{26}/_9$ 1766 i Lårdal og der begr. $^3/_8$ 1767.
15. b. **Samuel Henrik v. Koss**, født omkr. 1732 og død ugift innen 1780. Han blev fenrik reformé i 1. Bergenhusske nasjonale regiment $^7/_11$ 1759, premierløytnant reformé sammesteds $^{19}/_{11}$ 1763 og avskjediget $^{15}/_{11}$ 1766.

15. c. **Christian Frederik v. Koss**, døpt $^{11}/_{10}$ 1734 i Lårdal og død ugift $^{16}/_{12}$ 1758 i Fredrikstad, blev fra sersjant i 1. Vesterlenske nasjonale regiment befordret $^7/_1$ 1756 til fenrik reformé og $^{18}/_8$ 1757 til sekondløytnant i regimentets landvern.

Peter Tønder v. Koss.

15. d. **Peter Tønder v. Koss**, født $^9/_4$ 1755 i Gjerstad og død $^{30}/_4$ 1793 i Christiania. Han kom $^4/_7$ 1769 i Herlufsholm skole på Sjælland, blev, herfra dimittert til universitetet, student $^{16}/_6$ 1774, absolverte sine filosofiske og juridiske examener $^{28}/_8$ 1778 og blev $^1/_10$ 1778 auditor ved Fyenske infanteriregiment. Herfra befordredes han $^6/_11$ 1782 til assessor i den norske Overhoffrett i Christiania, fikk $^{30}/_8$ 1783 titel av kammerjunker, utnevntes $^{23}/_5$ 1788 til lagmann i Nordland og Finnmark og blev $^{23}/_1$ 1789 justitiarius i Overhoffretten. Den $^{31}/_7$ 1790 fikk han etatsråds titel. — Under $^{23}/_{12}$ 1784 blev han enebesidder av ættens gods Viltz i Mecklenburg, hvor han senere i nogen år, og hustruen efter hans død, var bosatt. Hermed forholdt det sig således: da Adam Joachim

v. Koss til Viltz (s. 17) var død i 1712 tilfalt dette gods hans sønner, daværende kaptein i den danske hær Gustav Henrik v. Koss og kaptein i den norske hær Johan Christopher v. Koss (s. 18). Ved å utløse sin bror blev Gustav Henrik enebesidder av Viltz i 1713, og godset fulgte derefter hans sønn Gustav Adolph v. Koss til Viltz fra 1732 og sønnesønn Jürgen v. Koss til Viltz fra 1762. Ved sistnevntes død i barnløst ekteskap i 1783 gikk arvesuksesjonen over til den norske linje av ætten, og kaptein Johan Christopher v. Koss' sønnesønn Peter Tønder v. Koss overtok da godset i det følgende år.

Gift $^{21/5}$ 1786 i Slingerup på Sjælland med *Hippolyta Christine Rye*, født $^{10/5}$ 1760 i Kjøbenhavn (døpt $^{14/5}$ i Petri kirke ved navnet Bolette Christina) og død $^{6/2}$ 1823 på godset Viltz; datter av skredder i Antonigate, Kjøbenhavn, *Christian Rye* og hustru *Christina*. Deres tre sønner var under sin utdannelse i Kjøbenhavn i huset hos sin mors svoger, overkrigskommisær Wiewild. 5 barn [16 a—16 e]:

16. a. **Joseph Albrecht Frederik Chistopher v. Koss**, født $^{4/3}$ 1787 i Christiania og død $^{18/1}$ 1858 ved slagtilfelle under et opphold i Hamburg; begr. $^{22/1}$ i en av St. Katharina kirkes gravhvelvninger. Dimittert fra Herlufsholm skole blev han student med laud. præceteris i 1804 og cand. juris med laud. 1807. Efter en kortere ansettelse i Rentekammeret, og utnevnt til kammerjunker ved det danske hoff, var han fra $^{3/2}$ 1813 til 1814 legasjonssekretær i Kassel, Westphalen. Derefter i 2 år dels i kurentjeneste og dels attachert de danske befullmektigede ved Wienerkongressen. Fra $^{13/4}$ 1816 til $^{29/3}$ 1828 var han legasjonssekretær i Wien, derpå i samme egenskap ved legasjonen i Paris, hvor han gjentagne ganger fungerte som chargé d'affaires og i julidagene 1830 vant kong Louis Philips gunst, inntil han $^{1/11}$ 1835 blev utnevnt til dansk gesant i Paris. Efter å ha avsluttet en heldig handels- og skibsfartstraktat med Sardinia avsluttet han i 1842 en lignende med Frankrike.

Skjønt v. Koss sikkert ikke var uten diplomatisk dyktighet og skal ha vært en tjenstivrig embedsmann, syntes han dog ikke

yndet av sin samtid. Årsaken hertil lå måskje nok deri at han stadig var i pengeforlegenhet og søkte å avhjelpe denne tilstand ved spekulasjoner og projekter, som istedetfor å bedre på forholdene bragte ham ytterligere i gjeld. Det må imidlertid erindres at han ikke besatt nogen formue og manglet økonomisk sans, likesom at de godser han fikk i Spania med sin frue ikke synes å ha gitt utbytte. I året 1845 var gjelden omkr. 300 000 frc., og den danske regjering måtte gripe inn; v. Koss blev da opfordret til å ta permisjon og overgi avviklingen av sine pekuniære affærer til to av regjeringen valgte kommissærer.

I desbr. 1845 rappelerte v. Koss og mottok derefter en understøttelse av utenriksdepartementet, mens hans gasje blev inndratt til erstatning for de forpliktelser statskassen mente å burde overta for ham. Fra 1847 endte det med en ordning, hvorefter han fikk 2 000 rdl. årlig. Siden bodde han i utlandet og tilbragte i senere år vinteren i Hamburg.

I 1821 blev v. Koss kammerherre ved det danske hoff. Ridder av Dannebrog 1815, dannebrogsmann, ridder av østerrikske Leopoldsorden 1828, kommandør av Dannebrog 1836, storkors av sardinske St. Mauritius orden 1841.

Gift ²⁰/₂ 1838 i Meudon med *Marie Adèle Caroline de Canales Oglou Carseman*, født ¹⁵/₁₂ 1797 i Eyx ved Verdun og død ¹³/₁₂ 1884 på eiendommen Bourdeland ved Villefrance, hvor hun som enke var bosatt; datter av godseier Charles Maria de Canales Oglou og Claudine Collignan. Hun var en meget smukk, eksotisk dame og hadde tidligere vært gift to ganger, først med Jules Dominique, marquis Assareto, og derpå med Louis Philibert, greve Giaime de Prolognan. Uten barn.

Ved v. Koss' død viste det sig at hans gjeld, som i 1845 beløp sig til 52 430 danske rdl., i årenes løp var bragt ned til 13 380 rdl. Skjønt hans efterlatte aktiver vesentlig bestod i skibsparter, som forvaltedes av geheime-justisråd dr. Ditmar i Rostock og langtfra kunde dekke gjelden, blev denne sluttelig overtatt av enkefruen efter derom i 1860 med det danske finansministerium anordnede betalingsvilkår.¹

¹ Alle boets akter med interessante brevskaper fra årene 1842 til 1846 beror i Stadsarkivet i Hamburg.

16. b. **Catharine Elisabeth [Betty] v. Koss**, født $\frac{3}{8}$ 1788 på Viltz og død $\frac{31}{12}$ 1848 i Rostock.

Gift $\frac{1}{8}$ 1809 på Viltz med *Peter Friedrich Kremer* til Dølitz, født $\frac{9}{6}$ 1783 på Lunow i Boddin og død der $\frac{8}{10}$ 1842; sønn av forvalter og senere herre til Dølitz *Daniel Kremer* og *Magdalene Dorothea v. Bülow*. De hadde et eneste barn, Daniel Christian Friedrich Ludwig Kremer, født $\frac{16}{5}$ 1810 på Kranichshof i Boddin. Ektefellene levte adskilt fra 1818, og hustruen bodde siden med sin sønn ved Mühlenthor i Rostock, hvor hun førte et meget urolig levnet og satte sig tross godt utkomme i så stor gjeld at en kurator måtte oppnevnes av justiskanselliet i novbr. 1823. Dette kuratel ble ophevet $\frac{6}{11}$ 1834, men på ny anordnet 1845.

16. c. **Adam Joachim v. Koss**, født $\frac{11}{8}$ 1789 på Viltz og død $\frac{14}{5}$ 1856 i Rostock. I 1809 ble han student, dimittert fra Herlufsholm skole, og i 1815 fikk han og hans yngre bror Johan Christopher godset Viltz overdratt av sin mor. Ved brorens død i 1827 ble han enebesidder og styrte selv godset, stadig med mindre utbytte, inntil han i 1852 forpaktet det bort for i 1855 å avhende det til baron Waitz v. Eschen på Dudendorf. Dermed gikk godset ut av ætten, i hvis besiddelse det hadde vært siden 1684. Ugift.

16. d. **Johan [Hans] Christopher Butcher v. Koss**, født $\frac{7}{12}$ 1790 i Christiania og død $\frac{3}{10}$ 1827 i Pellworn. Han var elev av Herlufsholm skole 1808, dansk konsul i Rotterdam 1815, kammerassessor, i sitt siste år tollinspektør i Pellworn. Fra 1815 til sin død medeier i godset Viltz. Ugift.¹

15. e. **Anna Maria Josepha v. Koss**, født $\frac{31}{1}$ 1757 i Gjerstad og død $\frac{13}{6}$ 1818 på Strømsø.

¹ Utenfor ekteskap, men i samliv med *Marie Andersen* hadde v. Koss 4 i Kjøbenhavn fødte barn, som alle overlevde ham og kalte sig ved navnet v. Koss: *Hansine*, født ca. 1814, *Sophie Marie*, *Josephine Petrine* og *Hans Christopher Joachim v. Koss*. Sistnevnte er nok den kaptein Hans v. Koss som døde $\frac{14}{6}$ 1871 i Kjøbenhavn og der var blitt gift i oktbr. 1848 med Fredrikke Jørgensen, som døde sammesteds $\frac{9}{6}$ 1849, 23 år gl.

Gift 1. gang $16/3$ 1775 i Kragerø med kjøbmann og tre-
lasthandler sammesteds, eier av Årø gård, *Henrik Moss*,
døpt $24/7$ 1742 på Kongsberg og begr. $4/6$ 1784 i Kragerø; sønn
av *Anders Henriksen Moss* og *Anne Malene Berggrav*. Ved
skifteoppgjøret $21/1$ 1788 i Moss' dødsbo tilfalt sønnen Joseph
Albert 3 000 rdl. og hver av døtrene Anne Malene og Marie
Elisabeth Moss 1 500 rdl. Om disse søsken gir Conradine
Dunker i sine «Gamle Dage» meddelelser av til dels drama-
tisk karakter.

Gift 2. gang $29/1$ 1788 i Kragerø med major *Peter Falck*
v. *Koss*, se side 33.

15. f. **Christian Frederik v. Koss**, født $29/12$ 1758 på Kalstad i Skåtø
og begravet $25/6$ 1763 i Risør.

15. g. **Elisabeth v. Koss**, født $18/1$ 1761 på Kalstad i Skåtø og død
 $12/6$ 1796 på Bragernes.

Gift $23/8$ 1795 på Bragernes med postmester, tidligere
rittmeister ved 2. Fyenske kavaleriregiment, *Johan Hartvig*
Victor Carl v. Bülow, se side 29.

I Conradine Dunkers ovenfor nevnte skildringer «Gamle
Dage», fortelles at Elisabeth v. Koss var pukkelrygget og
etter sin mors død blev rik og sin egen herre. «Hun var vir-
kelig interessant med sin rikdom, sin pukkell og den strenge
avholdenhet hennes gjerrige mor tvang henne til. Bülow
henvendte sig til henne og fikk ikke avslag. I den tid be-
søkte hun vår mor. Hun hadde en hvit kjole på, et liv-
stykke eller spencer av høirødt silketøi, som rett uthevet
pukkelen; den ellers så alvorlige Elisabeths sørgmodige
trekk strålte av glede; . . . . . hennes ansikt var som for-
klaret, og hadde ikke pukkelen vært, kunde man sagt om
hende: elle est belle, car elle est heureuse».

14. h. **Margrethe Sophie v. Koss**, døpt $13/1$ 1707 i Skedsmo og begravet
der $10/2$ 1707.

14. i. **Margrethe Sophie v. Koss**, døpt $^{30}/_{11}$ 1708 i Skedsmo og død 1711 på Modum.
14. j. **Marie Therese Josepha v. Koss**, døpt $^{10}/_{2}$ 1710 på Modum og død $^{21}/_{3}$ 1769 i Bergen.
14. k. **Margrethe Sophie v. Koss**, døpt $^{15}/_{2}$ 1713 i Nykirke, Modum, og død $^{1}/_{6}$ 1782 i Bergen. Hun hadde i mere enn firti år vært i huset hos sin bror general Frederik v. Koss og var av ham innsatt til universalarving; ugift.
-

Et uekte ledd i ætten.

Christian Frederik v. Koss

var en sønn utenfor ekteskapet av oberst *Christian v. Koss*, se side 20, og meddeler i bilag for 1783 vedliggende den danske Enkekasse at faren hadde opgitt hans fødselsdatum til $^{25}/_{12}$ 1733, men om fødestedet kun sagt at det var sønnenfjells i Norge, og at moren var død i barselsengen. Faren hadde anbragt ham «fra den spæde alder» til forsorg i Christiania, hvor kaptein Fange skulde ha tilsyn med ham, men fra 1741 hadde han jevnlig sønnen hos sig til sin død i 1758. Han blev ikke lyst i kuld og kjønn, og han nevnes ikke ved oberstens skifte, men hadde, som det kan spores, sitt rundelige underhold til han selv kom i stilling. Under $^{25}/_5$ 1758 blev den unge mann karakterisert fyrverker i artilleriet og $^{26}/_{10}$ samme år virkelig fyrverker i Fredrikstens artillerikompani. Den $^8/_{12}$ 1762 fikk han premierløytnants karakter i infanteriet, men fortsatte som fyrverker inntil han ved reduksjonen i 1764 sammen med mange andre offiserer av forskjellige grader fikk avskjed $^{29}/_2$. Under $^4/_3$ 1773 fikk han på ny ansettelse og nu som premierløytnant ved Vikske kompani av 2. Trondhjemske regiment. Som sådan fikk han avskjed med 75 rdl. i årlig pensjon $^{22}/_{12}$ 1779 og døde $^{14}/_8$ 1813 i Aure.

Ved skjøte av $^{11}/_{11}$ 1784 fikk han av sin daværende værfar, oberstløytnant Aussig, for 998 rdl. til eiendom gården Bergfald i Aure, hvor han siden var bosatt. Ved skjøte av $^{15}/_{10}$ 1798 solgte han halvparten av gården til Einar Jonsen Vik for 800 rdl., og $^{17}/_6$ 1806 overdrog han den annen halvdel for 750 rdl. til frøken Giske Sophie Pistorph og

hennes sønn Daniel Pristorph, som var v. Koss' fostersønn og tillike med moren hadde bodd i hans hus i mange år.

Gift 1. gang $2/4$ 1765 i Christiania med *Anne Elisabeth Christiansdatter Borrestad*, som blev begr. $20/9$ 1781 i Aure, 56 år gammel; hun hadde tidligere vært trolovet med den velstående kjøbmann i Christiania Nicolai Johannes Bjering, som døde $21/2$ 1751, 30 år gammel, og kort forinnen hadde innsatt henne til sin arving ved testament, kgl. konfirmert $2/4$ 1751.

Gift 2. gang $3/10$ 1783 på Bergfald i Aure med *Elisabeth Eleonore Aussig*, døpt $19/12$ 1741 i Halse, Stangvik, og død $22/4$ 1803 i Aure; datter av oberstløytnant Joachim Frederik Aussig på Ålvik og Birgitte Marie Ring, som tidligere var enke efter presten Mens Pedersen Ascanius i Aure. — Christian v. Koss efterlot ikke barn.

Medlemmer

av den mecklenburgske ætt v. Koss som ikke tilhører den norske gren, men til forskjellige tider har tjenstgjort i den norske hær.

Adam Henrik v. Koss stod i 1691 ved Frikompaniet på Bergenhus.

Adam Wichmann v. Koss blev $^{29}/_{11}$ 1698 korporal ved 9. kompani av Akershusske regiment; avgikk $^3/_{11}$ 1699.

Bernt Christopher v. Koss, født 1625 i Mecklenburg, sønn av *Otto v. Koss* til Cammin og *Dorothea Lützow*, tjente under Frederik III som rittmester på Langeland, hadde i 1660 et kompani på 55 enspendere i Magnus Kruses rytterregiment, gikk straks etter i svensk tjeneste, men blev i 1675 oberstløytnant i Gaveckes gevorbne rytterregiment.

Den $^{26}/_2$ 1676 blev han generaladjutant i Norge, men $^{21}/_7$ samme år oberstløytnant i 1. Fyenske rytterregiment; såret i slaget ved Lund $^1/_{12}$ 1676 og døde av sine sår.

Hans hustru *Anna Sophie Lützow*, født $^6/_7$ 1625, var datter av Mecklenburgsk stallmester *Magnus Lützow* til Backendorf, hvilket gods v. Koss kjøpte $^8/_{12}$ 1668, og *Deliane v. Behr*.

Gustav Henrik v. Koss, se side 67, oberstløytnant i Vesterlandske regiment, blev ved Overkrigsrettsdom $^{25}/_9$ 1725 og kgl. resolusjon av $^3/_{12}$ nest efter avsatt fra embedet, fordi han i 1724 «hadde anvendt al mulig flid for at bortskaffe» den til Strømstad undvegne kaptein Lars Hals, som i Christiansand hadde drept løytnant Mogens Lind. Der var opstått en trette i oberstløytnantens hus, som utartet til det rene slagsmål mellem underoffiseren Hans Pedersen, løytnant

Lind og kapteinene Hals, Johan Rudolf Spinch og Lars Tange og endte med at Hals skjøt Lind ned. Blandt vidnene til den tragiske affære var daværende sersjant, senere tolder og kancelliråd *Gustav Henrik v. Koss*, som omhandles side 51.

Hans Albrecht v. Koss blev $\frac{2}{1}$ 1692 ansatt ved Frikompaniet i Bergen og døde der $\frac{15}{10}$ 1692. Han er muligens identisk med den i den tyske stamtavle på side 35 som nr. 58 opførte yngre bror av den norske kaptein Johan Christopher v. Koss.

Hans Christopher v. Koss var visstnok sersjant da han $\frac{21}{9}$ 1727 blev viet i Sandsvær med «enken paa Senning». Hun er utvilsomt den enke *Aase Halvorsdatter*, efter hvis avdøde ektefelle Halvor Tjøstelsen skifte holdtes på Øvre Senning i Efteløt $\frac{2}{4}$ 1726. Enken fikk halvparten av gårdens hele skyld på 12 bispd. korn, resten blev utlagt til hennes barn: Ole, 15 år, Halvor, 12 år, og Ingeborg og Anne.

Simon [v.] Koss blev $\frac{1}{4}$ 1700 sersjant ved 3. kompani av Smålenske regiment og $\frac{3}{2}$ 1712 kommandert som sekondløytnant ved et nyoprettet reservekompani i regimentet. Da dette igjen blev redusert, kom han $\frac{28}{6}$ 1713 i samme egenskap til Nordre Jarlsbergske kompani av Akershusske regiment. Han avgikk ved arméforandringen 1720 og stod reformé til 1727, da regimentschefen fant ham for gammel og ubekvem, hvorefter han mottok endelig avskjed $\frac{30}{6}$ samme år med 4 rdl. i månedlig pensjon. Ved kgl. resolusjon av $\frac{19}{12}$ 1729 blev pensjonen livsvarig og belastet Kvesthuskassen fra $\frac{1}{1}$ 1730.

Datert Sande sogn i Jarlsberg $\frac{20}{11}$ 1743 søkte han om å få et landvernskompagni, da han «hverken for alder eller legemlig svagheit finder sig ubekvem til tjeneste». Han bringer samtidig i erindring at han har tjent i 27 år som underofficer og officer og «utstaat tvende attaqver til lands og tilsjøs». Nogen følge fikk dette andragende ikke.

NAVNREGISTER

(× betyr: gift med)

- Aall, Birgitte Christine Sophie Rosamunde
× v. Koss 41.
— Jørgen Wright 41.
— Nils 24.
- Aase Halvorsdr. × v. Koss 75.
- Adelheid × v. Koss 16.
- Akeleye, Bodil Marie × v. Koss 30.
— Niels 31.
— Samuel 30 flg.
- Alme, Johanne Marie 43.
- Alstrup, Hedvig × Jordhøy 27.
— Rebekka Griis 29, 32.
- Andersen, Marie 69.
- Arnkværn, Andreas, brukseier 46.
— Carl, tannlæge × v. Koss 46.
- Ascanius, Mens, prest 73.
- Assareto, marquis Jules Dóminique 68.
- Aussig, Elisabeth Eleonore 73.
— Joachim Frederik 73.
- Bache, Olava Glad 32.
— Henrik Lauritzen 52.
- v. Behr, Deliane × Lützow 74.
- Belifantes, Regine Cahamet 57.
- Berggrav, Anne Malene × Moss 70.
- Berthelsen, Kirstine Marie Casle × v. Koss 56.
— Lorentz, urtekremmer 56.
- v. Bibow, Margrethe × v. Koss 17.
- Birgitte Povlsdr. × Lauritz Bjørnsen 27.
- Bjering, Nicolai Johannes 73.
- Bjørn, Jacob Frederik, kaptein 62.
- Bjørnsen, Lauritz 27.
- Blom, Gustav, advokat 38.
— Marthe × Paus 64.
- Blumer, Anna 37.
- Borrestad, Anne Elisabeth × v. Koss 73.
- Brügman, Margrethe 18.
— Nicolaus 18.
- Bull, Johan, tolder 52.
- de Butcher, Adam 20.
— Marie-Josephe × v. Koss 20.
- v. Bülow, Carl Gustav 29.
— Johan Hartvig Victor Carl × v. Koss 29, 70.
— Magdalene Dorothea × Kremer 69.
— Metta × v. Koss 17.
- de Calle, Elisabeth 20.
— Louis 20.
- de Canales Oglou, se Carseman.
— Charles Maria 68.
- Carseman, Marie Adèle Caroline de Canales Oglou × v. Koss 68.
- Christensen, Karen Daae Fasting 41.
- Collignan, Claudine 68.
- Coss, Coz, se v. Koss.
- Cramon, Agnes × v. Koss 15,
— Elisabeth × v. Koss 15.
— Metha Elisabeth 18.
— Reimar, på Woserin 15.
- Eckhoff, Christian Martin, disponent × v. Koss 44.
— Nicoline Ottilie 44.
— Nils Stockfleth Darre 44.
- Ekeberg, Einar, dipl.ing. × v. Koss 46.
— Hans, gårdbruker 46.

Ellefsen, Anton 32.
 v. Eschen, baron Waitz 14, 69.
 Falck, Birthe Marie × Wardan 33.
 — Gjert, sorenskriver 32.
 — Gjert Isachsen 27.
 — Kirsten Gjertsdtr. 27.
 — Maren Dorothea × v. Koss 27.
 Finstad, Dorothea × Ekeberg 46.
 Flinck, Marichen × Mølbach 60.
 Gerhardi, Ermegard × v. Koss 16.
 Gjertrud × v. Koss 16.
 Giaime de Prolognan, greve Louis Philibert
 68.
 Gjønge, Elisabeth × Tønder 62.
 Glad, Olava Marie × v. Koss 32.
 — Ole, prest 29, 32.
 — Petrea × v. Koss 29.
 Grodtschilling, Frederik 31.
 Grove, Lauritz × Akeleye 30.
 Grønkie, Christen Jensen 55.
 — Dorothea Cathrine × v. Koss 55.
 Gundersen, Carl Johan, læge 44.
 — Gustav Edvard 44.
 Haanes, Marthe × Beer 52.
 Haffner, Sophie Dorothea × Weldingh 56.
 Hals, Lars, kaptein 74 flg.
 Hausmann, Gisella 18.
 Haxthausen, Hedvig Sophie 29.
 Hedens, Anna × v. Koss 61.
 — Elisabeth × Svaboe 61.
 — Samuel 61.
 Hegermann, Johan Diderik, major 21.
 Heide, Birgitte Sophie 52.
 v. Heinen, Albrecht Christopher 18.
 — Catharina Elisabeth × v. Koss 18.
 — Hans Albrecht 18.
 — Ulrika Elisabeth 18.
 Holm, Anna Helene 40.
 Holst, Peder, postm. 26.
 Holth, Hulda Louise × Nerlien 46.
 — Kristoffer 44.
 — Leonora Christine × v. Koss 43, 45.
 Hoppe, Henrik, til Cammin 13.
 Horgen, Carl Julius 42.
 — Magne Johannes × v. Koss 42.

Iversen, Johannes × v. Koss 58.
 Johannesen, Adolf Hjalmar, telegrafbestyrer 39.
 — Anders, kjøbmann 39.
 Jordhøy, Johan Christopher v. Koss 28.
 — Niels Griis 27.
 — Peder, prest 27.
 Juul, Frands, oberst 19.
 Jørgensen, Fredrikke × v. Koss 69.
 — Karen × Grønkie 55.
 Kiem, Axel Olsen 26.
 Kloed, Bendix Heide 53.
 — Christopher, major 52.
 — Elisabeth Christence × v. Koss 52.
 v. Koss, Achim, til Teschow 13, 17.
 — Adam, til Cammin 15, 17.
 — Adam 20.
 — Adam Butcher, oberstltn. 55.
 — Adam Henrik 74.
 — Adam Joachim, til Viltz 14, 17, 66 flg.
 — Adam Joachim, til Viltz 69.
 — Adam Wichmann, korporal 74.
 — Alberta Theresia 44.
 — Albertine Christine Dorothea 40.
 — Alfhild × Arnkværn, Ekeberg 46.
 — Anna Josepha 65.
 — Anna Maria Josepha × Moss, v. Koss
 35, 69.
 — Anne Marie Berthelsen 56.
 — Barbara × v. Koss 15, 17.
 — Bergliot Josephine × Eckhoff 44.
 — Bernt Christopher, oberstltn. 74.
 — Birgitte Sophie 60.
 — Birthe Marie 48.
 — Carl 59.
 — Carl Joseph, skibsfører 40.
 — Catharine Elisabeth 20.
 — Catharine Elisabeth × Kremer 69.
 — Cristen Grønkie, kaptein 55.
 — Christence Christine Elisabeth × Mølbach 60.
 — Christian, major 47.
 — Christian, oberst 20 flg., 52, 72.
 — Christian Frederik 70.
 — Christian Frederik, student 54.

v. Koss, Christian Frederik, sekondltn. 66.

- Christian Frederik, premierltn. 72.
- Christian Frederik, major 65.
- Christian Frederik, tolder, kammerråd 29 flg.
- Christine Fredrikke × Weldingh 56.
- Christine Rebekka Alstrup 29.
- Christopher Kloed, premierltn. 59.
- Claus, til Teschow og Kossow 16.
- Claus, til Teschow og Cammin 17.
- Claus 14, 15, 17.
- Claus Christoph, til Wichmannstorf 18.
- Einar 38.
- Elisabeth × v. Bülow 29, 70.
- Elisabeth Cathrine 58.
- Elisabeth Margrethe 47.
- Elisabeth Marianne 57, 58.
- Elisabeth Marie 53.
- Emilie Fredrikke 40.
- Eva Margarethe × Riekeles 46, 49.
- Frederik 58.
- Frederik, generalltn. 30, 50, 64, 71.
- Frederik Otto Ferdinand premierltn. 32, 33.
- Gerhard, til Parchim 12.
- Gerhard, rådsherre 16.
- Gustav Adolph, til Viltz 67.
- Gustav Henrik 60.
- Gustav Henrik, havnefoged, kancelliråd 20, 51, 59, 75.
- Gustav Henrik, oberstltn. 51, 67, 74.
- Gustava Henrikke 57.
- Hans Albrecht 75.
- Hans Christopher, sersjant 75.
- Hans Christopher Joachim, kaptein 69.
- Hansine 69.
- Harald Anton, advokat 38, 39.
- Hedvig Marie × Gundersen 44.
- Helene Marie × v. Bülow 29.
- Henrik, på Kätwin 15.
- Henrik Ferdinand 40.
- Hermann, ridder 10 flg., 16.
- Hermann, til Parchim, prest 12.
- Hermann, til Teschow 16.
- Ingeborg Margrethe 65.

v. Koss, Ingegerd 44.

- Johan, til Cammin 13, 17.
- Johan 15.
- Johan Albrecht 65.
- Johan Albrecht, skibskaptein 42.
- Johan Christopher 32.
- Johan Christopher 60.
- Johan Christopher, sekondltn. 32.
- Johan Christopher, premierltn. 53.
- Johan Christopher, kaptein, 18 flg., 67, 75.
- Johan Christopher, oberst 20, 26.
- Johan Christopher, prost 63 flg.
- Johan (Hans) Christopher Butcher, tollinsp. 69.
- Johan Knut 47, 49.
- Johan Samuel 31.
- Johanne Marie 65.
- Johanne Marie × Jordhøy 27.
- Johannes til Teschow, ridder 16.
- Joseph Albrecht 65.
- Joseph Albrecht, major 35, 60.
- Joseph Albert Frederik Christopher, gesant 67.
- Josepha Albertine 65.
- Josephine Fredrikke 40.
- Josephine Marie Fredrikke 40.
- Josephine Petrine 69.
- Juliane Marie × Lund 58.
- Julie Augusta × Paulsen 40.
- Jürgen, til Viltz 67.
- Karen 42.
- Karen 58.
- Kirsten 56.
- Kirstine Dorothea 32.
- Kirstine Elisabeth Cathrine 54.
- Kirstine Elisabeth Cathrine × Reichborn 54.
- Kristian Arne 47, 49.
- Lorentz Berthelsen 56.
- Maren × Akeleye 31.
- Maren Dorothea 50.
- Margrethe Elisabeth × Iversen 58.
- Margrethe Sophie 70, 71.
- Maria Josepha 50.

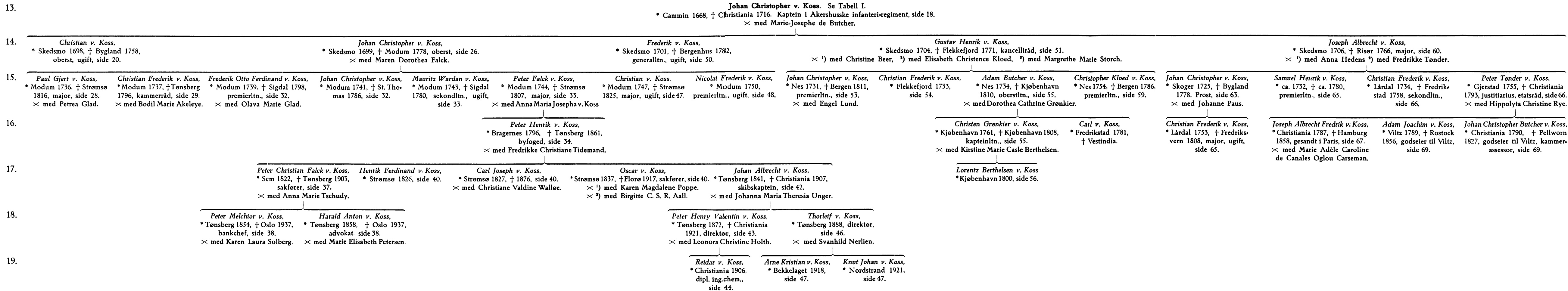
- v. Koss, Marie Magdalene 39.
 — Marie Therese Josepha 71.
 — Marqward 11.
 — Martha Marie × Ørum 53.
 — Martha Pauline 65.
 — Marthe Marie × Rafn 59.
 — Martin, til Teschow 17.
 — Mauritz Wardan, secondltn. 33.
 — Nicolai Frederik, premierltn. 48.
 — Oscar, sakfører 40.
 — Otto, til Cammin 74.
 — Paul Gjert, major 28.
 — Pauline × Horgen 42.
 — Peter Christian Falck, sakfører 37.
 — Peter Falck, major 33, 70.
 — Peter Henrik, byfoged 35.
 — Peter Melchior, bankchef 38, 39.
 — Peter Tønder, justitiarius 66.
 — Reidar, dipl.ing. chem. 44, 45.
 — Samuel Henrik, premierltn. 65.
 — Simon, sekondltn. 75.
 — Sophie Marie 69.
 — Thora Marie × Johannesen 39.
 — Thorleif, direktør 46, 47.
 — Valborg, lærerinne 39.
 — Valentin Peter Henry, direktør 43, 45.
 — Wencke 47, 49.
- Kremer, Daniel 69.
 — Daniel Chr. Friedrich Ludwig 69.
 — Peter Friedrich, til Dölitz × v. Koss 69.
- Lauritzen, Paul 27.
- Lie, Marthe × Johannesen 39.
- Lind, Mogens, løjtnant 74 flg.
- Lindseth, Johanne Petrine × Horgen 42.
- v. Lowzow, Eilert 17.
 — Sophie × v. Koss 17.
- Lund, Engel × v. Koss 54.
 — Ludvig 58.
 — Ole Nielsen 58.
 — Peder Anton, tollkass. × v. Koss 58.
 — Søren Jacobsen 54.
- v. Lützow, Anna Sophie × v. Koss 74.
 — Dorothea × v. Koss 74.
 — Magnus 74.
- Meidell, Christine Helene Margrethe 39.
- de Meza, Juliane Marie 57.
 — Samuel Theophilus 57.
- Mortensen, forvalter 58.
- Moss, Anders Henriksen 70.
 — Anne Malene 70.
 — Henrik × v. Koss 35, 70.
 — Joseph Albert 70.
 — Marie Elisabeth 70.
- Muldrup, Engel × Lund 54.
- Mølbach, Anders Christensen 60.
 — Christian Christensen 60.
 — Svend Olaus × v. Koss 60.
- Nerlien, J. L. 46.
 — Svanhild × v. Koss 46, 47.
- Nielsen, Marie × Rafn 59.
- Olsen, Laura × Holth 44.
- Omsted, Maren × Akeleye 30.
- Paul Lauritzen, på Asdal 27.
- Paulsen, Ludvig Fredrik, skuespiller 40.
- Paus, Johanne × v. Koss 64.
 — Margrethe × Svaboe 61.
 — Paul Corneliusen 61, 64.
- Pedersen, Hans, underofficer 74.
- Petersen, Carl Peter, sorenskriver 39.
 — Marie Elisabeth × v. Koss 39.
- Poppe, Johan Herman 41.
 — Karen Christine 41.
 — Karen Magdalene × v. Koss 41.
- v. Preen, Anna × v. Koss 17.
 — Margrethe × v. Koss 14, 15, 17.
- Presthus, Karen × Solberg 38.
- Pristorph, Daniel 73.
 — Gisken Sophie 72.
- de Prolognan, se Giaime d.P.
- Rafn, Nicolai, kjøbm. 59.
 — Ole, prest × v. Koss 59.
- Reichborn, Heinrich Wilhelm, kirurg
 × v. Koss 54.
 — Johann Joachim 54.
- Reusch, Christopher Henrik × Tønder
 62 flg.
- Riekeles, Alfred Georg, læge × v. Koss 46.
 — Peter Richard, assessor 47.
- Ring, Birgitte Marie × Aussig 73.
- Rostgaard, Frederik 21.

Rye, Christian, skredder 67.
— Hippolyta Christine × v. Koss 67.
Schaffalitzky de Muckadell, Henrik Berns
hard 18.
Schrøder, Birgitte Christine × Storch 53.
Schwenzen, Fredrikke Christine 37.
— Johan Christian, generalmajor 37.
Senning, Halvor Tjøstelsen 75.
Sibbern, Augusta × Riekeles 47.
Sidsel Pedersdtr. × Lund 58.
Solberg, Karen Laura × v. Koss 38.
— Nils 38.
Spinch, Johan Rudolf, kaptein 75.
Staff, Johanne × Arnkværn 46.
Stockfleth, Reinbernus 11.
Storch, Anne Birgitte 53.
— Edvard, sogneprest 53.
— Margrethe Marie × v. Koss 53.
Svaboe, Christen, prest 61.
Tange, Lars, kaptein 75.
Tidemand, Christen 37.
— Fredrikke Christiane × v. Koss 36.
Tschudy, Anna Marie × v. Koss 37.

Tschudy, Melchior 37.
Tønder, Fredrikke × v. Koss 35, 61.
— Peter, byfoged 61.
Unger, August V. Ferdinand 43.
— Johanna Maria Theresia × v. Koss 43.
Vik, Einar Jonsen 72.
v. Voss, Maria × v. Koss 16.
Walløe, Christiane Valdine × v. Koss 40.
— Jacob, skibsfører 40.
Wardan, Mauritz, prest 33.
— Michael, prest 33.
Weldingh, Daniel Christian × v. Koss 56.
— Hans, oberst 56.
— Johan, løytnant 57 flg.
Wesmann, Christiane × Gundersen 44.
Wibe, Ditlev, vicestath. 21.
Wiewild, krigskomm. 67.
Winter, Margrethe × v. Bülow 29.
v. Winterfeld, Barbara 17.
Witt, Cathrine Sophie × Berthelsen 56.
Ørum, Lyth, tolder × v. Koss 53.
— Lyth, sorenskriver 20, 53.
— Rasmus Lythsen, prest 53.

Oversiktstavle over den mannlige norske linje von Koss

(De som barn avdøde er ikke medtatt).

Tabell I.

Oversiktstavle over Camminer-Viltzer linjen von Koss

I alt vesentlig efter «Genealogische Nachrichten von der adelichen Familie von Koss», Rostock 1789, pag. 62—63.

